SVOBODA
Founded in 1893 in Jersey City, NJ
Published by the Ukrainian National Association

www.svoboda-news.com

СВОБОДА

Видає Український Народний Союз

Пам'ятаймо про Україну!

Рік 120, ЧИСЛО 8, П'ЯТНИЦЯ, 22 ЛЮТОГО 2013 РОКУ 1893 Vol. 120, No. 8, FRIDAY, FEBRUARY 22, 2013 $1.00

Свобода – це можливість служити людям

Владика Любомир Гузар

Що повинна зрозуміти українська спільнота, щоб не тільки зберегти свободу України, але наповнити цю свободу новим, позитивним змістом – цій темі присвятив свою статтю у київській газеті „Дзеркало тижня" (15 лютого) визначний церковний діяч сучасности Владика Любомир Гузар. Нижче пропонуємо нашим читачам цей важливий текст.

Господь Бог дав нам Україну. Ми самі її не здобули, крови не пролили. Ніхто з людей нам її не дарував. То була воля Господня, ласка Божа. Обставини мусять описувати історики. Але Україна постала, вона є. Я переконаний, що інакше бути не могло.

Проте чи всім нам подобається нинішня Україна? Кого слід картати, що вона не є такою, якою ми воліли б її бачити? Як сталося, що Україна не стала осідком достатньої кількости вільних людей, що є неодмінною ознакою справді вільної держави?

Багато хто все ще боїться свободи. Хтось давно відзвичаєний від неї, хтось, навпаки, досі не призвичаєний. Більшість людей про свободу не думають. Бо виховані в іншому світогляді.

Багато разів я чув з різних вуст, що ми, українці, є затятими індивідуалістами. Маєш свій хутір, маєш родину, землю, сад – власне, що ще потрібно, аби не думати про те, що за парканом, про тих, хто за парканом? Земля така багатюща, що добрий господар ладен самотужки розбудувати щось на кшталт власного самодостатнього світу. Це створювало хитку ілюзію свободи для кожного й не примушувало змагатися за свободу для всіх. Мрії про волю не заважали кожному ставати невільником власного клаптика землі.

Історики кажуть: українці поставали насамперед як рільники, тому їхня звичка до колективної співпраці є не досить природною. Світ змінював обставини й характери, проте закладена традиція все одно давалася взнаки.

Після Другої світової війни я жив у таборах біженців на території Австрії. Дуже повчально було спостерігати, як поводилися українці, а як – литовці. Литовці вміли свої справи розв'язувати спільно, українцям це давалося тяжче. Звісно, вихідці з Литви, на відміну від нас, мали за плечима щонайменше 20 років незалежности. Але чи тільки в тому була причина?

Часом ми добре працюємо гуртом. З історії відомо, що українські військові формації в різні часи були досить вправними. Проте, коли йдеться про життєві проблеми, нас напрочуд важко переконати, що треба співпрацювати. Життя призвичаїло мешканців нашої землі боронитися, але не навчило спільно розбудовувати навколишній світ, коли загрози немає? Складно відчувати себе спільнотою, коли відсутній спільний ворог. То невже нам неодмінно треба ворогів, аби відчути себе справжньою родиною, не роз'єднаною парканами особистих прагнень, дрібних острахів та нісенітних забобонів?

(Закінчення на стор. 14)

Реґіонали не били опозиціонерів, бо ті озброїлися вишиванками?

Опозиційні депутати блькують президію та трибуну парляменту.

Дмитро Шурхало

КИЇВ. – Не домовившись з приводу розблькування парляменту, депутати 19 лютого знайшли нову тему для суперечок. Цього разу реґіонали засудили опозиціонерів за те, що ті прийшли до парляменту у вишиванках. Розкритикував колеґ по опозиції і Анатолій Гриценко. Тим часом експерти вважають, що вишиванку нині використовують в Україні як один з інструментів політичної боротьби.

Депутат-реґіонал Віталій Журавський каже,

(Закінчення на стор. 3)

Більшість українців воліє до Европейського союзу

КИЇВ.– Згідно з результатами опитування, проведеного Фондом „Демократичні ініціятиви" та Центром Разумкова на початку лютого, 48.4 відс. українців підтримують інтеґрацію до Европейського союзу, тоді як 40.3 відс. – хочуть приєднання України до Митного союзу Росії, Білорусі та Казахстану.

При цьому майже третина опитаних – 29 відс. – не підтримують приєднання України до ЕС, але ще більше – 36.7 відс. – не підтримують подальшу інтеґрацію України у східньому напрямку.

24.4 відс. опитаних вважають, що впродовж останнього року Україна активніше рухалася на Схід, 18.7 відс. побачили західній напрямок інтеґрації, а 38.7 відс. вважають, що Україна взагалі нікуди не рухається.

Під час подібного опитування, проведеного у серпні 2012 року, інтеґрацію до ЕС підтримували 42.1 відс., а до Митного союзу – 46.4 відс. опитаних українців.

Як і раніше, на заході України підтримкою користується переважно західній напрям інтеґрації, який підтримують 65 відс. опитаних, а найменше – на сході, де приєднання до ЕС підтримують 36.6 відс.

Приєднання України до Митного союзу користується найбільшою підтримкою на сході України, де цей напрямок інтеґрації підтримують 48.5 відс. опитаних.

У центрі та на півдні України думки учасників опитування щодо західного чи східного напрямку інтеґрації розділилися навпіл.

Якщо ж подивитися на результати опитування у віковому розрізі, то европейську інтеґрацію підтримують більшість українців працездатного віку (52 відс. підтримки серед тих, кому до 30 років, 51 відс. підтримки серед тих, кому до 40 років). Крім того, майже половина опитаних у віці до 50 років (46.5 відс.) також підтримують европейський напрямок інтеґрації України.

Як свідчить директор Фонду „Демократичні ініціятиви" Ірина Бекешкіна, останнє опитування ще раз показало, що питання напрямку подальшого зовнішньополітичного руху України

(Закінчення на стор. 7)

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Суд залишає Ю. Луценка в тюрмі

КИЇВ. — Суд вирішив, що хвороби Юрія Луценка не входять до списку тих, через які випускають з колонії. Апеляційний суд Чернігівської области відхилив апеляцію екс-Міністра внутрішніх справ Ю. Луценка, який домагався звільнення його з колонії за станом здоров'я. Суд підтвердив рішення Менського районного суду, який відмовився задовольнити клопотання адвокатів і звільнити Ю. Луценка від відбування покарання через хворобу. Ю. Луценко наполягав на тому, що стан його здоров'я не дозволяє йому перебувати у виправній колонії. Ю. Луценко поводився на суді впевнено, постійно жартував і сперечався з суддями та прокурорами. На суд приїхала його дружина Ірина Луценко. Ю. Луценко також заявив, що не вважає себе винним. „Виправлятися треба не мені, а владі", – сказав він. 23 січня Ю. Луценкові зробили операцію на кишечнику в київській приватній клініці „Оберіг". Екс-міністер висловлював сподівання, що 25 лютого його доставлять у цю ж клініку для подальшого обстеження та лікування. *(Бі-Бі-Сі)*

Зникло поняття „Українська держава"

КИЇВ. — Доцент Запорізького національного університету, кандидат педагогічних наук Сергій Терно 16 лютого розкритикував програму, яка лягла в основу нових підручників з історії України для п'ятої кляси. С. Терно обурюється, що з програми зникли Богдан Хмельницький, Тарас Шевченко, Михайло Грушевський, Іван Франко, Леся Українка. А ще він звертає увагу на те, що у формулюваннях програми зникає поняття „Українська держава". „Замість „Київської держави" з'являються „київські князі", замість „Козацької республіки і Української козацької держави" – „Українське козацтво в битвах і походах"… Автори нової редакції програми навіюють нам думку, що не було ніякої української держави, не було видатних українців, які відстоювали ідею української державности.", – обурюється С. Терно. У Міністерстві освіти пояснюють, що для паніки немає причин: в п'ятій клясі дітям треба читати лише вступний курс, який повинен зацікавити дитину, а тому було прийнято рішення відмовитися від складних формулювань і хронологічного принципу викладу історії. „Це принциповий підхід, підтриманий багатьма вчителями і методистами. Курс для п'ятої кляси складається з трьох великих тематичних бльоків. Перший пояснює, як історики дізнаються про минуле. У другому дітям розкажуть про найяскравіші події, про київських князів, козаків, революції, про життя і побут українців. Третій розділ буде про пам'ятки історії – замки і палаци, парки, храми, ікони. Це зацікавить дітей, ми впевнені". *(„День")*

Міністер хоче нові дороги

КИЇВ. — Міністерство культури плянує запропонувати Міністерству інфраструктури проєкт з реконструкції та будівництва нових трас до найбільших пам'яток культурної спадщини. Про це 17 лютого повідомив Міністер культури Леонід Новохатько на координаційній нараді з питань підготування та проведення заходів з відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка у Каневі. „В мене є ідея, необхідність реалізації якої сьогодні актуальна, як ніколи. Це стосується реконструкції доріг по всій Україні, що ведуть до найбільших наших національних святинь. Пляную, що Міністерство культури найближчим часом запропонує Міністерству інфраструктури запровадження загальнодержавного проєкту з ремонту та будівництва нових доріг европейського рівня. Звісно, що в першу чергу мають бути відремонтовані дороги, які ведуть до Тараса", – сказав міністер. На його думку, потрібно відремонтувати міські дороги Канева, особливо в центральній частині міста, дорогу Київ-Канів та обласні траси між об'єктами, пов'язаними з життям Т. Шевченка. Л. Новохатько також повідомив, що з метою забезпечення необхідного фінансування підготовчих робіт Міністерство культури буде вносити відповідні пропозиції щодо поправок до держбюджету 2013 року. *(„Українська правда")*

Протистояння щодо Василя Стуса

Сергій Горицвіт

ДОНЕЦЬК. – 12 лютого на пресконференції міського голови Олександра Лук'янченка сталася палка дискусія щодо пропозиції місцевої „Просвіти" перейменувати обласну універсальну наукову бібліотеку ім. Надії Крупської на честь Василя Стуса. Посадник запропонував жителям міста висловитися з приводу кандидатур В. Стуса й поета Володимира Висоцького і пообіцяв навіть дослухатися до думки більшости донеччан. Отакий лукавий хід!

Та навіть донецькій владі доводиться рахуватися з всенародним визнанням таланту і подвигу В. Стуса. З нагоди 75-річчя поета біля меморіяльної дошки, встановленої у Донецькому університеті на його честь, звучали його вірші, лунали промови. В бібліотеці ім. Н. Крупської створено музей В. Стуса, центральне місце у якому зайняла велетенська картина донецького художника Михайла Кушніра „Се ми, Пресвята Богородице". На ній зображені Тарас Шевченко і В. Стус, а поруч з ними – Юхим Звягільський, Йосип Кобзон, Рінат Ахметов і нинішній голова Верховної Ради Володимир Рибак. Ось в такій компанії й опинилися, за потурання влади, Кобзар та політв'язень.

Сам В. Рибак у січні заявив про свою готовність підтримати пропозицію „Просвіти" про встановлення пам'ятника В. Стусові в парку, що носить його ім'я. Але секретар Донецької міської ради, заступник голови міської організації Партії Реґіонів Сергій Богачов виступив проти пам'ятника, бо, В. Стус не любив Донбас, носив вишиванку і розмовляв лише українською мовою.

Студенти Донецького національного університету висловилися за надання цій вищій школі імені В. Стуса. Ідея була підтримана в усій Україні, але проти неї стало керівництво міста. Закінчилося звільненням тодішнього ректора університету Володимира Шевченка й переслідуваннями ініціяторів перейменування. В результаті ДонНУ так і не отримав ім'я відомого поета-дисидента. Однак, газета „День" досі підтримує цю ініціятиву і вже зібрала 1,492 підписи за здійснення ідеї.

Картина донецького художника Михайла Кушніра „Се ми, Пресвята Богородице".

Акція протесту відбулася в Ізмаїлі

Сергій Горицвіт

ІЗМАЇЛ, Одеська область. – Докери морського торговельного порту 6 лютого вийшли на масову акцію протесту проти приватизації свого порту та масових звільнень робітників. Акцію організувала незалежна професійна спілка „Захист справедливости".

Висловити свій рішучий протест зібралося 350 докерів та жителів міста. Учасники віча тримали плякати з написами „Ні – скороченням!", „Не вбивайте Ізмаїл!", „Хто відповість за розвал порту?". Протестуючі виступили проти передання порту в приватне володіння й скорочення персоналу.

В одноголосно прийнятій резолюції зазначено: „Протиправні скорочення й звільнення на підприємстві набули масового характеру. Порт катастрофічно розгубив традиційний вантажопотік, у той час як сусідні румунські й молдавські порти продовжують нарощувати обсяги перевезення вантажів. Настав час рішуче заявити про незгоду з тим, що діється".

Учасники віча зажадали припинити передання портів у приватну концесію як стратегічних державних підприємств. Уже відомо, що у концесію віддадуть порти в Одесі, Миколаєві, Іллічівську, Маріюполі, Севастополі, Херсоні, Керчі, Феодосії, Ялті, Бердянську, Білгород-Дністровському, Евпаторії, Скадовську, Рені. Контролю над більшістю портів установить мільярдер Рінат Ахметов, місцеві гавані поділять між собою Р. Ахметов, Олександер Янукович, Сергій Тарута, Дмитро Фірташ.

Чимало всіляких оборудок відносно „прихватизації" портів покищо тримають в секреті, але інтернет-портал новин з Ізмаїлу розповів про причини проблем порту. Раніше через Ізмаїл відвантажував свою продукцію Полтавский гірничо-збагачувальний комбінат, яким володіє Костянтин Жеваґо. Але К. Жеваґо підтримував Юлію Тимошенко і тому потрапив у число „неблагонадійних". Придунайські терени перейшли до Р. Ахметова, який заблькував шлях полтавського мільярдера до Ізмаїлу. К. Жеваґо купив залізничні вагони і кораблі та й спрямував свої вантажі через румунську Констанцу.

Втрата полтавської продукції стала для Ізмаїльського порту катастрофою. Платня скоротилася у три-чотири рази, сталися масові звільнення, різко зменшилися фінансові надходження в міський бюджет. Так політичні оборудки призвели до біди робітників порту і втрат для самої України.

Докери вийшли на акцію протесту в Ізмаїлі.

Помер Генадій Удовенко

КИЇВ. – Прес-служба Кабінету міністрів України повідомила, що 12 лютого у столиці України, на 82-му році життя, відомий український дипломат і державний діяч, колишній Міністер закордонних справ України Генадій Удовенко.

Г. Удовенко народився 22 червня 1931 року у Кривому Розі в робітничій родині. Закінчив факультет міжнародних взаємин Київського університету ім. Тараса Шевченка (1954) та аспірантуру Українського науково-дослідного інституту економіки і організації сільського господарства (1959). Працював у Міністерстві закордонних справ України як радник Відділу міжнародних економічних організацій (1959-1971), відтак як керівник цього відділу (1971-1977). Далі була служба в Секретаріяті ООН (1977-1980), на посаді заступника Міністра закордонних справ України (1980-1985), Постійного Представника України при ООН (1985-1991).

У вересні 1992 року Г. Удовенко був призначений Послом України у Польщі. Від серпня 1994 року, протягом майже чотирьох років, він – Міністер закордонних справ України.

Від вересня 1997 року до вересня 1998 року був Президентом 50-ої сесії Генеральної асамблеї ООН.

Від середини 1990-их років Г. Удовенко активно співрацював з Народним Рухом України, за виборчим списком цієї партії в березні 1998 року був обраний депутатом Верховної Ради.

Після загибелі голови Народного Руху В'ячеслава Чорновола у березні 199 року Г. Удовенко був обраний виконуючим обов'язки голови партії, а від 14 травня 1999 року до 3 травня 203 року був головою Народного Руху.

Генадій Удовенко з Президентом США Білом Клінтоном під час зустрічі на 52-ій сесії Генеральної асамблеї ООН в Ню-Йорку, 22 вересня 1997 року. (Фото: Мілтон Грант)

У співчутті з приводу смерти Г. Удовенка Міністер закордонних справ України Леонід Кожара підкреслює: „Як Міністер закордонних справ, Надзвичайний і Повноважний Посол, голова Генеральної асамблеї ООН Генадій Удовенко зробив непересічний внесок у розбудову дипломатичної служби незалежної України, відстоювання національних інтересів держави на міжнародній арені".

Г. Удовенко володів англійською, французькою і польською мовами, був Почесним доктором Бриджпортського університету (США) та Українського Вільного Університету (Мюнхен, Німеччина).

Президент В. Янукович відвідав Польщу

ВІСЛА, Польща. – 20 лютого Президент України Віктор Янукович здійснив робочу візиту до Польщі на запрошення польского Президента Броніслава Коморовського. Про це повідомила прес-служба глави Української держави. В резиденції Б. Коморовського у Віслі відбулися українсько-польські переговори на вищому рівні, – повідомив офіційний сайт глави польської держави.

Наступного дня, 21 лютого, до Б. Коморовського і В. Януковича приєднався Президент Словаччини Іван Гаспарович. Як повідомляється, головною темою розмов було підготування до зустрічі „Україна-ЕС", яка відбудеться 25 лютого у Брюселі.

„Ми будемо переконувати українського гостя у тому, щоб виконав низку умов, які підтверджують бажання України зблизитись з Заходом та які підвищують шанси на підписання з Европейським союзом Угоди про асоціяцію вже на зустрічі провідників Европейського союзу та „Східнього партнерства" у листопаді цього року. Будемо закликати не тільки до жестів, але й до фактичного початку оголошених реформ у сфері юстиції", – заявив Президент Б. Коморовський напередодні зустрічі у Віслі. *(„Українська правда")*

Регіонали не били...

(Закінчення зі стор. 1)

що вишиванка є порушенням реґляменту, бо депутат „має ходити в костюмі з краваткою, а не у вишиванці чи у футболці". Його колеґа Михайло Чечетов теж протестує через те, що опозиціонери накидають своїм колегам новий „дрес-код".

„Якщо ви не будете ходити у сорочках-вишиванках, то ми заблокуємо парламент, бо ми титульна нація. А де написано „титульна нація" в Конституції?! А де записано, що у парламент треба ходити у сорочках-вишиванках?", – обурюється М. Чечетов.

Голова реґляментного комітету депутат-реґіонал Володимир Макеєнко утримався від коментарів з цього приводу. Натомість депутати-опозиціонери звертають увагу на те, що реґлямент не реґламентує, яким чином має вбиратися депутат. Зрештою, до останнього часу депутати часто приходили до сесійної зали у вишиванках, просто не робили цього масово.

Щоправда, ідею підтримали не всі опозиціонери. Скажімо, депутат від фракції „Батьківщина" Анатолій Гриценко вважає подібні демарші з вишиванками неповагою до парляменту і просто несерйозними.

За словами депутата від „Батьківщини" Андрія Парубія, автором ідеї масово вбратися у вишиванки0 є провідник їхньої фракції Арсеній Яценюк.

„Ця ідея з'явилася спонтанно. Для нас вишиванка – це ознака національної ідентичности. І сьогодні ми сподівалися на свято, сподівалися, що Партія Реґіонів згодиться голосувати персонально. І ми будемо в святковому настрої і в святковому одязі чекати цього свята", – зазначив А. Парубій.

Соціяльний психолог Олег Покальчук припускає, що опозиціонери вдягнули вишиванки, насамперед зважаючи на можливість силового розблокування парляменту. Саме тому він вважає невдоволення реґіоналів цілком зрозумілим, хоч вони не можуть сказати про це прямо.

„Опозиція зробила дуже грамотний хід. Бо у разі бійки картина, коли б'ють людей в національному одязі, – це конфлікт національного рівня. З цієї точки зору – дуже правильно. Добрий і цікавий хід з боку опозиції. А владі треба на це якось відповідати, і з усіх варіянтів відповіді це єдиний, який не викликає сміху й осуду", – зазначає експерт.

Крім того, О. Покальчук зауважив, що, вбираючись подібним чином, депутати з „Батьківщини" та „Свободи" у конфліктній ситуації виокремлюють себе як від представників більшости, так і від колеґ-опозиціонерів з УДАР, які блокують трибуну в червоних светрах з написом „Голосуй особисто". *(Радіо „Свобода")*

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Л. Грач очолив нову Комуністичну партію

СИМФЕРОПІЛЬ. — Колишній соратник Петра Симоненка Леонід Грач очолив Комуністичну марксистсько-ленінську партію України (ЦК КМЛПУ), засновницький з'їзд якої відбувся у Симферополі. „Генеральним секретарем ЦК КМЛПУ обраний Грач Леонід Іванович", – повідомили 16 лютого у прес-службі партії. Учасники з'їзду, ухваливши рішення про створення партії, затвердили також її програму і статут, обрали центральний комітет і комітет партійної контролі. Про готовність створити нову партію Л. Грач заявив у листопаді минулого року. Раніше його звільнили з посади голови Кримського комітету Комуністичної партії України, у грудні 2010 року – виключили з КПУ, а потім – звільнили з посади провідника Комуністичної партії робітників і селян, яку очолював недовго. На останніх парляментських виборах Л. Грач кандидував в окрузі ч. 1 Симферополя і посів за їх підсумками друге місце, поступившись представникові Партії Реґіонів Віталині Дзоз. *(Бі-Бі-Сі)*

М. Чечетов: у вишиванках в Раду не можна

КИЇВ. — Депутат від Партії Реґіонів Михайло Чечетов вважає, що ходити у вишиванках в парламент не можна. Про це він сказав 15 лютого. „Титульна нація хоче нас змусити ходити в парламент у вишиванках, хоча в реґляменті Верховної Ради прописано, що народний депутат повинен з'являтися в парламенті в костюмі й краватці", – сказав М. Чечетов. З його думкою категорично не погодився народний депутат від Всеукраїнського об'єднання „Свобода" Олексій Кайда. Він зазначив, що ніхто не зможе йому „заборонити проявляти свою національну гідність". *(„Кореспондент")*

Коштовні помічники депутатів

КИЇВ. — У Верховній Раді (ВР) сьомого скликання працює 4,194 помічників-консультантів народних депутатів. Згідно з чинним законом, народний депутат може мати до 31 помічника-консультанта. Як з'ясувалося, праця 1,269 осіб оплачується з державного бюджету, а 2,925 помічників працюють на громадських засадах. Кожен народний депутат щомісяця отримує 20 тис. грн. (240 тис. грн. на рік) на оплату праці помічників-консультантів. Загальна стаття витрат на кожен місяць становить 8,88 млн. грн., а в межах року – близько 107 млн. грн. Як повідомляється, депутат самостійно визначає помічників-консультантів та їхній статус. У середньому на одного депутата ВР припадає три оплачуваних помічники і сім добровольців. Враховуючи їхню кількість, середня заробітна плата може становити 6,66 млн. грн. Найбільшу кількість помічників-консультантів має депутат від фракції Комуністичної партії України Микола Дзарданов – 31 особу. *(„Кореспондент")*

До чергування у ВР приєднався О. Доній

КИЇВ. — До депутатів фракції УДАР, які продовжують бльокувати трибуну й президію в сесійній залі Верховної Ради,16 лютого приєднався позафракційний депутат Олесь Доній. Як повідомили в прес-службі партії УДАР, „нічне чергування в раді пройшло спокійно – жодних провокацій не відбулося". „До нас приєднався О.Доній, який чергував разом з депутатами фракції УДАР всю ніч", – зазначив „ударівець" Віталій Чугунніков. „Судячи з висловлювань наших опонентів, провладні депутати не збираються йти на компроміси. В ніч з 17 на 18 в сесійній залі буде чергувати ще більше наших депутатів „ударівців", – сказав він. „Провладні депутати не хочуть ходити на роботу й голосувати особисто, тому ми не бачимо альтернативи. Ми продовжимо бльокувати президію ВР і наступного тижня, поки наші вимоги щодо особистого голосування не будуть виконані", – додав В. Чугунніков. Нагадаємо, 14 лютого провідник УДАРу Віталій Кличко повідомив, що до фракції УДАР, яка все ще бльокує роботу Верховної Ради України, приєднаються народні депутати від партій Всеукраїнського об'єднання „Свобода" й „Батьківщина". *(„Кореспондент")*

АМЕРИКА І СВІТ

СКУ закликав Президента України

ТОРОНТО. — Світовий Конґрес Українців (СКУ) закликав Президента України Віктора Януковича вжити конкретних кроків у сприянні євроінтеґрації України. У листі від 12 лютого президент СКУ Євген Чолій зазначив, що позитивним кроком у просуванні євроінтеґрації України стало парафування 30 березня 2012 року Угоди про асоціяцію між Европейським союзом і Україною. Було відзначено, що євроінтеґрація України дозволить українському народові: жити в гармонії з европейською спільнотою, яка поділяє його цінності; мати доступ до найбільшої в світі економіки; одержати підтримку в енерґетичному секторі для його модернізації; долучитися до европейських економічних і соціяльних програм; прискорити відповідні реформи у сферах освіти і охорони здоров'я; вільно пересуватися територіями країн ЕС та встановити більш збалансовані стосунки з Росією. Закликавши припинити рух до будь-якого членства України в домінованому Росією Митному союзі, СКУ привернув увагу до заяви Стефана Фюле, Еврокомісара з питань розширення та політики сусідства, під час його недавньої візити до України. Говорячи про питання Митного союзу, Еврокомісар наголосив, що членство в цьому союзі віднімає у держави-члена її суверенне право у сфері зовнішньоторговельної політики та, що ЕС не може взяти зобов'язання у рамках угоди про асоціяцію з країною, яка не має такого права. *(СКУ)*

Британія й Індія домовляються

НЮ-ДЕЛІ, Індія. — Прем'єр-міністер Великобританії Дейвид Камерон 18 лютого заявив, що уряд вдосконалює правила торгівлі з Індією. За словами прем'єра, представникам підприємництв та студентам тепер буде легше приїхати в Сполучене королівство. Д. Камерон також закликав Індію усунути бюрократичні бар'єри для британського підприємництва. Британський прем'єр перебуває в Індії з триденною візитою, заявлена мета якої – досягнути до 2015 року збільшення вдвічі обсягу торгового обороту між країнами. Однак, ця візита затьмарює скандал про постачання вертольотів, які Індії продала англо-італійська фірма "AgustaWestland". Вартість акції оцінюють у 748 млн. дол. Угода була розірвана по тому, як італійські слідчі припустили, що в ході акції посередникові заплатили хабар. Влада Індії розпочала власне розслідування. *(Бі-Бі-Сі)*

Президент Б. Обама обстоює свій плян

ВАШІНҐТОН. — Президент Барак Обама вдався до чергової спроби заохотити законодавців Конґресу досягти угоди в справі зменшення бюджету. Б. Обама закликав республіканських законодавців погодитись на плян, запропонований демократичними законодавцями Сенату щодо збільшення надходжень шляхом скасування деяких податкових пільг для багатих осіб і корпорацій. Плян демократів пропонує відкласти на пізніше зменшення бюджету на суму 85 млрд. дол. Це зменшення має набрати чинности 1 березня. Зменшення витрат бюджету має стосуватися порівну як внутрішніх програм, так і витрат на оборону. У відповідь на заяву Президента речник Палати представників Джон Бейнер заявив, що Президент не запропонував гідного довір'я пляну, який міг би бути прийнятим у Конґресі, у цьому пляні лише більше закликів до вищих податків. *(„Голос Америки")*

Викрадено семеро працівників

АБУДЖА, Ніґерія. — В штаті Бавчі на півночі Ніґерії озброєні нападники 17 лютого викрали сімох чужоземних працівників будівельної компанії і застрелили місцевого охоронця. Профспілковий провідник компанії „Septraco" сказав, що серед викрадених – один італієць та один філіпінець, двоє британських і троє ліванських працівників. Поліція покищо не з'ясувала, ким є нападники, але, за словами кореспондентів, підозри лягають на радикальну ісламістську групу „Боко Харам". Бойовики цієї групи вже здійснили багато жорстоких нападів переважно на мусульманській півночі Ніґерії. *(Бі-Бі-Сі)*

АКТУАЛЬНА ТЕМА

Бенедикт XVI був „інакшим" Папою

Петро Часто

Увесь світ, принаймні християнський, вражений несподіваним відходом Папи Бенедикта XVI з Святішого Престолу. Чогось подібного не траплялося вже 600 літ. Тому таке загальне знічення. Ледве не відчай. Римський релігієзнавець Массімо Інтровіньє навіть ужив щодо цієї події крайнє означення – „апокаліптична". Воно й не дивно – для католицького світовідчуття крісло римського наступника св. Петра стоїть у центрі землі.

Тому якось забувається, що кожен папа – теж людина, з певною мірою фізичних, розумових і духовних сил, з своїм неповторним характером віри і своїм розумінням власного покликання. Відповідно, ці людські різниці між папами не можуть не позначатися й на їхніх понтифікатах. Згадаймо попереднього Папу, Івана-Павла II – з його безперервними подорожами по різних країнах, з хвилями небуденного релігійного піднесення народних мас, коли панувало враження, що цей Пастир-слов'янин своєю дитинно чистою вірою і любов'ю хоче обняти весь людський світ.

Бенедикт XVI був „інакшим" Папою. В історії святого Риму він залишиться передусім як великий богослов. А богослов'я, певна річ, не дає можливости для частих апостольських подорожей. Зате пропонує подорожі в таємниці людського духу, в його ясні висоти і в темні низини, звідки походять моральні та соціяльні проблеми, індивідуальні і суспільні.

„Ви поставили на цілу Вселенську Церкву свою печать величезним теологічним внеском... Ваші трактати віками промовлятимуть своєю теологічною ерудицією, знанням науки Отців нероздiленої Церкви, точним розумінням реальностей нашого часу і зацікавленістю людиною. Ми, східні християни, вважаємо Вас великим другом нашої Церкви, вірним служителем християнської єдности. Це честь для нас усіх – бути Вашими сучасниками, читачами Ваших теологічних праць", – так оцінює недовгий – сім років, 10 місяців і 10 днів – понтифікат Бенедикта XVI Константинопольський Патріярх Варфоломій I у спеціяльному листі з приводу несподіваного рішення Папи відійти з Святішого Престолу.

Втім, це рішення не зовсім несподіване. Професор біблійної теології у францисканському університеті Стюбенвілю Скат Ган згадав, що ще у 2010 році Бенедикт XVI в одному інтерв'ю мимохіть зауважив, що Папа не лише має право добровільно відійти від влади у Церкві, але за певних обставин – навіть зобов'язаний це зробити.

І ще така багатозначна подробиця. Бенедикт XVI за час свого понтифікату аж двічі молився біля мощей св. Целестина V – того Папи, який у 1294 році добровільно зрікся престолу. Отже, готував себе, свою волю до такого незвичного для оточення кроку.

Можна припустити, як нелегко йому було переймати владу в Церкві від Івана Павла II – Папи зі світовою популярністю, і яким же самостійним треба було бути, щоб не повторювати шляху попередника, щоб залишитися собою, служити єдиному Богові по-своєму. І це служіння відчула вся Церква.

Таке схильоване свідчення Архиєпископа Ню-Йорку Кардинала Тімоті Долана: „Коли вісім років тому помер блаженний Іван Павло II, ми всі вжахнулись: „Хто ж може його замінити?". Бог подбав! І Папа Бенедикт зробив це відмінно... Ми полюбили його і його навчання, праці і його ніжну, несміливу присутність, і тепер наше захоплення ще більше зростає через його смиренність. Знати нашу обмеженість, нашу кволість, знати, коли настає час піти, не чіплятися за честь, посаду і популярність – знову ж таки він, як прекрасний професор, вчить нас смиренности...".

І Кардинал Т. Долан, і всі інші церковні діячі у ці дні, поряд з вповні зрозумілим розгубленням, висловлюють тверду віру у те, що обраний у другій половині березня 265-ий Папа Римський виявиться гідним свого особливого покликання. І все ж загальна атмосфера пройнята тривогою. Будемо сподіватися – марною.

Річ у тім, що у зв'язку з рішенням Бенедикта XVI залишити Святіший Престол, у Вікіпедії з'явилися матеріяли, що стосуються так званого „Пророцтва про папів", приписуваного св. Малахієві, ірляндському єпископові XII ст, котрий нібито мав „видіння" про майбутніх пап і їхню долю. Ці свої пророчі „видіння" він в образних фразах-девізах пов'язував з деталями біографій майбутніх пап або з їхніми фамільними гербами. Папа Бенедикт XVI стоїть у списку Малахії останнім, і це нібито тільки його може стосуватися латинська фраза: „De Gloria Olivae"– „Від слави оливи", оскільки, по-перше, місто Велетрі-Сеньї, кариналом від якого був Йозеф Алоїз Ратцінґер, (справжнє ім'я Папи Бенедикта XVI), мало на своєму гербі три оливкові дерева, а по-друге, на гербі Конґреґації доктрини віри, яку, знову ж таки, очолював Бенедикт XVI, також зображена оливна гілка.

А далі у Малахії – пророцтво про останнього Папу на ім'я Петрус, якому, мовляв, судилося бути Святішим Отцем у кінецьсвітній добі, в часи великих страждань для Церкви Христової, коли й сам Рим буде вщент зруйнований.

Ім'я ж „Петрус" негайно дало початок версії: ага, серед членів Папської курії є кадинал з Гани на ім'я Пітер – то чи не він і буде новим папою?

Легковірним людям голова справді може піти обертом. Тому один з наших найбільших церков-

(Закінчення на стор. 5)

Дзвін назвали в пам'ять мученика

Євген Цимбалюк

Мученик та праведник о. Серафим Кашуба.

ДУБНО, Рівненська область. – Подарованому закордонними благодійниками дзвонові дали ймення „Серафим" в пам'ять про мученика та праведника Серафима Кашубу.

У 1945-1958 роках він служив в римо-католицькому храмі у Рівному і як останній парафіяльний настоятель на Волині доїжджав у Дубно, Острог, Сарни. У 1958 році влада заборонила йому священиче служіння, і він розгорнув таємну працю, ризикуючи власною свободою і життям. Переслідуваний владою, утримуваний в психіятричній лікарні, сплюжений у пресі, позбавлений права на постійне місце проживання, він став, по суті, мандрівним апостолом. Його шляхи пролягли до Казахстану та Сибіру, до засланих українців, поляків та німців.

Заарештований у 1966 році та засуджений на п'ять років заслання, працював кочегаром і продовжував підпільне служіння. За це його засудили до 11 років позбавлення волі.

Помер священик 1977 року у Львові. У незалежній Україні останки священика перевезли до монастиря у Вінниці, де було покладено та замуровано труну. На чорному ґраніті зроблено напис: „Отець Серафим Кашуба, апостол Церкви мовчання. 1910-1977".

У продажу з'явилася книжка українською мовою о. Ришарда Модельського „Священик до нутра кісток. Отець Серафим Кашуба", авдіоверсію якої записала у Вінниці Галина Чучман – автор і ведуча програм на Львівському радіо.

НА ТЕМИ ДНЯ

Як Москва творить нові „нації"

Олександер Гаврош

В останні роки Росія проводить гучну аґітаційну кампанію за визнання українців Закарпаття окремим від України народом. Для цього скористалася давньою самоназвою всіх українців – „русини", яка ще подекуди зустрічається у цьому краї за Карпатами.

Російське телебачення, газети, Інтернет в один голос раптово заголосили про „геноцид" русинів Закарпаття. Місцевий русинський вождь, одіозний священик Дмитро Сидор навіть їздив до Москви давати прес-конференцію про те, як їх „гнітить" Україна. (Хоча історично саме Кремль поклав кінець дискусіям про русинство у 1945 року, включивши Закарпаття до складу УРСР).

Сюжет про далеке Закарпаття в етері державних телеканалів Росії багато про що говорить в умовах путінської Росії. Не дивно, що „русини" під час державного перепису 2010 року таки були виділені там в окрему графу національностей. І що ж ми бачимо за результатами волевиявлення?

На 140-мільйонну Росію русинами записалося аж… 225 осіб. (Натомість українцями – майже 2 млн.). Враховуючи, що десятки тисяч закарпатців їздять щороку на заробітки до північно-східнього сусіда, то це мізер, не вартий і згадки. Але і цю смішну цифру російські переписувачі отримали нечесним шляхом. Бо графа „русини" у звіті Держкомстату Росії розшифровується так: „(бойки, буковинці, гуцули, лемки, підкарпатські русини, рутени)".

Яким чином гуцули, що, крім Закарпаття, мешкають переважно в Івано-Франківській та Чернівецькій областях і мають тверду українську свідомість, опинилися в графі „русини", а не „українці", це лише організатори перепису знають. Те саме стосується й інших етнографічних груп українців – бойків та лемків, які теж живуть переважно на галицькому боці Карпат і мають виразно українську свідомість. Тобто, з політичними „русинами" Закарпаття нічого спільного не мають.

Ще дивнішим є включення до графи „русинів" буковинців. Що це за така етнічна спільнота – сказати важко. Чи це мається на увазі мешканці Буковини? Тоді за ідеєю сюди можуть належати і чернівецькі євреї, німці, румуни, молдавани. Чому вони, на думку Москви, також є „русинами"? Таким самим дивним є анахронічне означення „рутени", яким себе взагалі ніхто не називає.

Як би там не було, але до цієї окремої графи росіяни записали усіх мешканців заходу України, що ще раз спростовує теорію про відрубність закарпатців. Але навіть у такому натягненому вигляді цифра у 225 осіб не може не вражати на безмежних просторах найбільшої країни світу.

Виділення „русинів" в окрему національність виглядає тим більше дивно, що, до прикладу, чехів і мораван Держкомстат Росії записує чомусь в одну графу. Хоч у самій Чехії їх переписують порізно. І мораван за останнім переписом є там 500 тис. Але для Москви все-одно: що чех, що моравак. От тільки „русини" повинні мати окрему ідентичність. Із цього красномовного прикладу чітко видно політичний підтекст згаданого рішення.

Графа „українці" у результатах російського перепису розшифровується так: „(козаки з мовою українською, малоросійці, малороси)". Всі інші самоозначення, як-от знамените „хохли", яким поголовно називає українців пересічний росіянин – сюди вже не підпадають. Як і питомо українські етнічні групи – гуцули, бойки, лемки. Це вже – „русини".

Зате у розшифруванні „росіян" („русскіх") зустрічаємо навіть такі самоназви, як „затундренниє крєстьянє", „колимчанє", „сібірякі", „якутянє" та ще 25 (!) їм подібних. Хоча „сібірякі" чи „колимчанє" – поняття, вочевидь, географічне, а не національне. І під цим означенням може бути хто завгодно. Однак, їх усіх записують до „русскіх".

Виникають два питання.

По-перше: чи оголосить українська влада протест за такий антинауковий і цілком недружній крок Росії стосовно України – включення українських етнічних груп в графу іншої національності?

І по-друге: чи будуть в українському переписі створені паралельні графи самоназв росіян як окремі національності? Наприклад, „старовірів", що мешкають в Одеській області, чи „кримчан"? Ади, і в Україні 225 осіб утворили б якийсь новий російський народ.

Ужгород

Перші дипломати з Острозької академії

Юлія Яручик

ОСТРОГ, Рівненська область. – 20 студентів факультету міжнародних взаємин при Національному університеті Острозька академія 26 січня отримали дипломи маґістрів. За всю історію свого становлення та розвитку університет випустив перших дипломатів.

Ректор академії Ігор Пасічник висловив упевненість, що випускники займуть посади послів і дипломатів.

Випускників привітали декан факультету міжнародних взаємин Алла Атаманенко, а також проректор з навчально-наукової роботи Петро Кралюк.

Піснями й танцями випускників вітали Еліна Кузнецова, Василь Гончарук, Юлія Хомська.

Випускники факультету міжнародних взаємин з керівниками Національного університету Острозька академія. (Фото: Олексій Бистровський)

Бенедикт XVI...

(Закінчення зі стор. 4)

них авторитетів, кардинал Любомир Гузар, коментуючи „Пророцтво Малахії", закликає людей до розважливості, нагадуючи при цьому недавні очікування „кінця світу" за календарем давніх Майя: „Люди, звичайно, хочуть бачити якісь знаки на небі й землі, але на речі треба дивитися реалістично і не створювати псевдорелігійного психозу".

На жаль, і реалістичний погляд не може бути набагато оптимістичніший. Згаданий релігієзнавець М. Інтровіньє, просячи читачів не вкладати буквального змісту у його визначення резиґнації Папи Бенедикта XVI як події „апокаліптичної", пише далі, що хоч не йдеться про „кінець світу", та все ж іде мова про те, що „ми живемо у час великих труднощів для Церкви і для суспільства, в якому триває багатовіковий процес дехристиянізації... І сам Папа Бенедикт XVI у багатьох своїх текстах, зокрема в енцикліках і щорічних посланнях говорив якраз про те, що наша цивілізація загрузла у різних хворобах – у ніґілізмі, секуляризмі, тоталітаризмі, ґендерній ідеології, що ведуть до заперечення самого Творця...".

Та геть сум і зневіру! Пам'ятаймо непроминальне слово, що його сказав Ісус Христос апостолові Петрові: ти Камінь, на цьому камені Я збудую Церкву і ворота пекла не здолають її.

АМЕРИКА І СВІТ

У США відзначили День президентів

ВАШІНҐТОН. — Для мільйонів американців день 18 лютого є вихідним. Щороку в третій понеділок лютого у США відзначають День президентів. Вперше це федеральне свято з'явилося в 1879 році у зв'язку з днем народження першого Президента США Джорджа Вашінґтона, який народився 22 лютого. Приблизно через століття, у 1968 році, Конґрес схвалив закон, який переніс низку свят з конкретних дат на понеділки, щоб дати працюючим американцям триденні вихідні. Хоча офіційно це свято, як і раніше, називається Днем народження Вашінґтона, його згодом стали також присвячувати дню народження Авраґама Лінкольна – 16-го Президента США. Лінкольн народився 12 лютого, але його день народження ніколи не був офіційним федеральним святом, хоча він відзначався в деяких штатах. *(„Голос Америки")*

У Сирії масово викрадають людей

ДАМАСК, Сирія. — Угруповання, які підтримують уряд Сирії, викрали понад 300 людей у провінції Ідліб за останні два дні, повідомив міжарабський телеканал „Аль-Джазіра". За інформацією телеканалу, це може бути актом помсти за викрадення понад 40 шиїтів, яке відбулося 14 лютого. У провінції Ідліб на північному заході Сирії проживають, переважно, суніти, зазначає „Аль-Джазіра". Як повідомлялося, у Сирії невідомі викрали 45 осіб, більшість з яких – жінки та діти. Викрадення було скоєно, коли група мирних жителів пересувалася на автобусі з провінції Ідліб у Дамаск. *(„Газета по-українськи")*

Черговий напад на судно в Ніґерії

АБУДЖА, Ніґерія. — Ніґерійські пірати 17 лютого атакували судно „Armadah Tuah" і захопили в заручники трьох українців, росіянина і двох індусів. Пірати напали на судно за 70 кілометрів від узбережжя південного ніґерійського штату Баєлса. Про це стало відомо 20 лютого. Інтернет-видання „Maritime Executive" повідомляє, що в ході нападу на експлуатоване ніґерійською компанією-оператором „Armada Century Ltd." допоміжне судно „Armadah Tuah", що було під прапором Малайзії, пірати захопили тільки чужоземців, які перебували на борту. Ніґерійці, які входили до складу екіпажу, згодом перегнали покинуте морськими розбійниками судно до берега. Піратам вдалося сховатися разом з викраденими людьми. Їх нинішнє місцеперебування невідоме. Офіційних заяв силових структур Ніґерії щодо випадку з судном „Armadah Tuah" поки що не надходило. Однак, інформацію про напад на судно Міжнародне морське бюро раніше підтвердило. Це вже третій напад піратів на судна біля берегів Ніґерії за останні 10 днів. *(„Кореспондент")*

Знайдено „ордер" на арешт Н. Макіявелі

ЛОНДОН. — Британський вчений знайшов виданий 500 років тому „ордер" на арешт італійського політика і мислителя Ніколо Макіявелі. Про це повідомила 16 лютого газета „The Daily Telegraph". Професор Манчестерського університету Стівен Мілнер, який вивчає історію фльорентійських діячів, випадково виявив документ, розбираючи постанови міської влади, видані з 1470-го по 1530 рік. За словами вченого, саме цей „ордер" поклав початок немилості одного з найяскравіших політиків епохи Відродження. Знайдений С. Мілнером „ордер" датовано 1513 роком. Вчений стверджує, що в день його оголошення Н. Макіявелі помістили під варту. Потім його перевели під домашній арешт у заміський маєток, де він написав філософський трактат „Володар". Н. Макіявелі народився у 1469 році у Фльоренції. Незабаром після відновлення в 1494 році Фльорентійської республіки він став державним секретарем. Після повернення до влади сім'ї Медичі 1512 року Н. Макіявелі усунули з цієї посади. Наступного року його звинуватили у підготуванні державного перевороту, і був виданий „ордер" на його арешт. Проживши кілька років під домашнім арештом, у 1520 році Н. Макіявелі отримав посаду історіографа в університеті Фльоренції. Однак, роки немилості підірвали здоров'я мислителя, і він помер у 1527 році. *(„Укрінформ")*

УНСоюз – на порозі визначного ювілею

Ці два знамениті ювілеї – 120-річчя „Свободи" і 120-річчя Українського Народного Союзу тісно між собою пов'язані, і є всі підстави відзначати їх як одне, спільне свято всієї української громади на Північно-американському континенті. Хоч поріг у своє 120-річчя „Свобода" переступила 15 вересня минулого року, а УНСоюз ювілейний відлік починає сьогодні, 22 лютого, обидві дати пройняті однією великою ідеєю, котра донині не втратила своєї цінности й актуальности, – ідеєю згуртування українських еміґрантів в масову, сильну організацію, здатну не лише зберігати нашу національну ідентичність, але й успішно розвивати всі найважливіші загальногромадські напрямки життя.

Логічно саме так і мало бути, щоб „Свобода" виникла першою – як засіб об'єднання все нових і нових прибульців, як трибуна пропаґування шляхетних основ братської взаємодопомоги, на яких був заснований і витримав випробування довгою історією Український Народний Союз. Тому всі дальші досягнення американської України, всі успіхи – на спільному конті обидвох ювілярів: „Свобода" своїми публікаціями виносила на громаду перспективні проекти, ідеї й ініціятиви, а УНСоюз був надійною ґарантією практичного втілення тих ініціятив. І від кінця XIX ст. до початку XXI ст. здійснено стільки, що самої тільки фактичної конкретики вистачить майбутнім дослідникам на багато книжок. Окремими темами можуть послужити: історія проголошення Президентом Вудро Вілсоном „Українського дня" 21 квітня 1917 року; акції наших громад проти польської політики „пацифікації" в Галичині і проти московських організаторів Голодомору-геноциду в підрадянській Україні; захист чести українського імені в роки Другої світової війни; гострий сюжет спорудження пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашінґтоні; заснування Катедр Українознавства у Гарвардському університеті; рука допомоги для дисидентів в Україні; і певна річ – багатогранне сприяння Україні на її шляху до волі та незалежности. І ще багато-багато інших і не другорядних тем.

Словом, є що пам'ятати, є що відзначати. Як підсумував президент УНСоюзу Стефан Качарай, „сьогодні можемо гордитися, що попередні покоління американських українців не тільки спромоглися практично згуртуватися в єдиний братсько-забезпеченевий союз, цим розвіявши вигаданий нашими недругами міт про український індивідуалізм, але й дали незаперечні підстави, щоб їх було оцінено як представників надзвичайно патріотичного і жертовного народу. Без цих двох підставових національних рис – здатности до згуртування і великої жертовности українська еміґрація, довоєнна і післявоєнна, не могла б створити, на задрість багатьом іншим етнічним громадам, таку розгалужену інфраструктуру американського українства: українські церкви, українські школи, українські банки, українські Народні доми, українські спортові централі, українські наукові і культурні установи, українські відпочинкові оселі, українські пластові і сумівські табори...". („Альманах УНСоюзу на 2004 рік").

Отже, з близьким ювілеєм, дорога союзова громадо!

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Газета заснована у 1893 році
Видає Український Народний Союз

Головний редактор: Рома Гадзевич
Редактори: Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто

FOUNDED IN 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

☎ (973) 292-9800 **E-mail:** svoboda@svoboda-news.com
Fax (973) 644-9510 **Website**: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to:
Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Передплата: $65.00 на рік, $40.00 на півроку.
Для членів УНСоюзу – $55.00 на рік, $35.00 на півроку.

Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda".
Periodicals postage paid at Caldwell, NJ 07006 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДИ"		
Адміністрація	Володимир Гончарик	☎ (973) 292-9800 x 3041 **E-mail**: admin@svoboda-news.com
Оголошення	Володимир Гончарик	☎ (973) 292-9800 x 3040 **Fax** (973) 644-9510 **E-mail** adukr@optonline.net
Передплата	Марійка Пенджола	☎ (973) 292-9800 x 3042 **E-mail** subscription@svoboda-news.com

ІСТОРІЯ

Друкар українських книжок у Женеві

Левко Хмельковський

23 лютого 1895 року Леся Українка писала з Софії до письменника Михайла Павлика про часопис „Народ": „Дядина просить Вас послати ювілейний номер в Париж та Кузьмі і нам ще одно число, бо тут люди просять читати, а нам свого не хочеться пускати з рук".

Хто такий Кузьма, згаданий у листі як добре знайома поетесі особа? В примітках до спадщини Лесі Українки зазначено: „Кузьма – Антон Михайлович Ляхоцький (1853-1918), друкар, один із засновників вільної української друкарні в Женеві".

Докладніше розповів про Кузьму заступник декана історичного факультету Київського державного університету ім. Тараса Шевченка Віктор Короткий в статті „Участь Володимира Антоновича у виданні поетичних творів Тараса Шевченка". Він пише, що після появи у 1876 році празького зібрання творів Т. Шевченка, новим етапом стало видання так званого „захалявного Кобзарика" у Женеві 1878 року на основі празького „Кобзаря". Це була маленька книжечка кишенькового формату, що складалася з 128 сторінок тексту, друкованого дрібним шрифтом за „драгоманівським правописом". Вона включала лише ті вірші, що були заборонені цензурою. Ці книжечки були доставлені в Україну до 17-их роковин від смерти поета. Видання це, писав Михайло Драгоманов, було „Кузьми та Антоновича".

В. Короткий пише:

„Треба зазначити, що не лише широкому загалу, але й науковцям біографія і видавнича діяльність „Кузьми" – Антона Григоровича Ляхоцького (1853-1918) залишається маловідомою. Син священика з Київщини, як вважала донька М. Драгоманова, він навчався у бурсі, але повного курсу так і не закінчив. Був робітником столярної майстерні „Старої громади", писарем, працював дрібним київським урядовцем. Під час масових обшуків у київських студентів з метою виявлення нелеґальної літератури Федір Вовк залишив у Ляхоцького для збереження кошик з такою літературою. Але про це стало відомо поліції. Дотримуючись конспірації, останній разом з товаришем переносив пакунок в інше місце, але обоє були зупинені нічним обходом жандармів. Товариш зумів утекти, Антона ж забрали до старокиївського поліцейського відділку.

Майже детективною, за Єфремовим, була історія його звільнення. Навпроти поліції був шинок, куди поліціянти нерідко заглядали. Знайомі Вовка, переодягнені в робітників, також почали його відвідувати. Вони познайомилися з деякими „стражами порядку" на чолі з приставом, разом випивали. Якось після пиятики, коли було вже запізно повертатися додому, їх запросили переночувати до відділку. Там підпільники вивчили розташування камер, визначили місце, де знаходився А. Ляхоцький, дізналися, у кого зберігалися ключі від камер з ув'язненими. Наступного разу, підпоївши кількох поліцейських та дочекавшись, поки вони заснуть, винуватці арешту Антона звільнили його, і він зник".

В. Короткий розповідає, як після ряду пригод М. Ляхоцький дістався до Відня, не знаючи мови, не маючи жодного знайомого і грошей. Він пам'ятав з розмов про студентське товариство „Січ", тому звертався з цим словом до всіх перехожих. Нарешті хтось здогадався відвести його до університету. З допомогою студентського товариства він дістався до Женеви, де М. Драгоманов саме організовував друкарню і влаштував прибульця учнем друкарської справи.

Згодом А. Ляхоцький опанував фах складальника, коректора, верстальника. Він мав злиденне існування, завжди відчував матеріяльну скруту і потребу в житлі, але зумів стати власником маленької друкарні, став відомим українським друкарем і брав безпосередню участь у громадському житті еміґрації, у 1906 і 1915 роках обирався головою „Української громади" в Женеві. Помер видавець у Лозані 1918 року.

З А. Ляхоцьким була добре знайома Олександра Гольштейн (Баулер), внучка швайцарського лікаря Жана-Жакоба Баулера, яка жила у Женеві. Її спогади у 1987 році опублікував в Нью-Йорку часопис російської еміґрації „Новий журнал". Вона зі слів А. Ляхоцького дещо інакше розповіла про його арешт. Він ніс вночі у Києві валізу з забороненими книжками і поліція зупинила його, щоб перевірити, чи то не злодій. Потім передали арештанта жандармам, які не могли добитися зізнання, кому належить революційна література. Полковник Ґейкинґ викликав з села о. Михайла Ляхоцького – батька арештанта і попередив його, що в разі відмови сина від свідчень він буде страчений. Батько зажадав побачення з сином віч-навіч і коли це сталося, благословив сина на смерть і попередив, що прокляне його, якщо він стане Юдою і зрадить своїх товаришів. З в'язниці, пише О. Гольштейн, арештанта вивели самі поліцаї, які йому співчували. Друзі човном вивезли втікача з Києва.

Коли він приїхав до Женеви і прийшов до студентської „комуни", там саме вели мову про Кузьму Пруткова – відомого літературного персонажа. А. Ляхоцький не хотів називати себе і назвався Кузьмою. Йому навіть дозвіл на проживання видали на ім'я Lakhozky-Kouzma. Усі так і звали його Кузьмою. Леся Українка не була винятком.

Кузьма завжди старанно голився (тоді чоловіки мали бороди), залишав над чолом щось на взір козацького чуба. Розмовляв українською мовою і завжди був у вишиванці. Любив копіювати вимову росіян, додаючи: „Це так говорять кацапи". Поділяв погляди М. Драгоманова, але до соціялізму ставився насторожено. „Це справа затяжна", – говорив Кузьма. Загалом Кузьма часто сперечався з М. Драгомановим і ці суперечки закінчувалися розладом, котрий тривав не більше години. Думок М. Драгоманова Кузьма на віру не сприймав. Він повторював: „Гусак думав-думав та й здох".

У взаєминах з людьми Кузьма був безпосередній, безжальний і мав довкола багато недругів. Насправді був дуже добрим, співчутливим, але приховував це. Коли захворіла дружина еміґранта Леоніда Жебуньова, сидів усі ночі біля неї, вранці ж йшов до праці і завжди бурчав, що йому набридло таке чергування. Якось у його кишені приятелі помітили помаранчу і здивувалися – це була витрата не для Кузьми. „Віднесу Жебунисі", – пояснив Кузьма.

(Закінчення на стор. 16)

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Вояк сказав правду

20 років тому я дописував до газети „Народна воля" і надрукував у тому часописі жарт „Двоголовий орел". Ось він.

Одного разу цар робив огляд російського війська і запитав у одного вояка, чому орел на його мундирі – двоголовий? „Це виродок, ваша величність!", – рішуче відповів вояк.

Коли я прочитав у „Свободі" 1 лютого вістку „Росія відроджує в Україні імперське минуле" з світлиною двоголового орла в Одесі, то відразу пригадав той жарт, який дотепер доречний.

Олександер Багнівський,
Елкгарт, Індіяна

Спільний проєкт церков України

Благодійний фонд „Християнська освіта" здійснює програми „Підручники духовного та морального спрямування" і „Вчитель християнської етики", покликані забезпечити загальноосвітні школи книжками для вивчення основ християнської етики.

Фонд було засновано 17 листопада 2011 року як спільний проєкт провідних християнських церков України. До опікунської ради фонду увійшли представники православних і протестантських конфесій, греко-католики та римо-католики, зокрема виконавчий директор Патріяршої курії Української Греко-Католицької Церкви о. Роман Небожук. Благодійний фонд зареєстровано 2 лютого 2012 року.

Освітня програма полягає у підготуванні, виданні і забезпеченні шкіл підручниками з християнської етики.

Фонд вже вивчив потреби областей в підручниках та методичних матеріялах. Визначена мінімальна вартість комплектів таких видань для кляси та школи. Зокрема для того, щоб надати одній клясі 20 комплектів, кожен з яких складається з підручника, зошита і хрестоматії, потрібно для 1-ої кляси 765 грн., для 2-ої та 3-ої – по 830 грн., для 4-ої – 890 грн., для 5-ої і 6-ої кляс – по 1,193 грн. , для однієї школи (120 комплектів) – 6,163 грн. Якщо додати ще методичні посібники для вчителів, то вартість комплекту для однієї школи становитиме 6,477 грн. (близько 810 дол.)

Пожертви можна висилати безпосередньо до фонду через „Роксолану" (тел. 973-538-3888), „Вестерн Юніон" або „Мани Грем". Адреса отримувача: Володимир Марущенко, вул. Богдана Хмельницького, 3а, Київ, 01001 Ukraine. У США пожертви на ці програми можна вислати до посередника – Української євангельської церкви в Юніоні, Ню-Джерзі, з позначкою на чекові „Education". Адреса церкви: UEAG, 2208 Stanley Terrace, Union, NJ 07083.

Володимир Марущенко,
президент фонду,
народний депутат
Київ

„Свобода" допомогла пригадати минуле

22 липня 2011 року „Свобода" розповіла, як голова української громади в німецькому місті Інґольштадті і староста церкви Олег Крат звернувся до місцевого німецького хору „Шанцер козакен", в якому він співає й сам, за допомогою для Української православної церкви Покрови Діви Марії, яка потребувала ремонту. Німецькі друзі провели благодійну акцію для збору фондів на ремонт церкви. На концерт, який відбувся 26 червня 2011 року у великій католицькій церкві св. Антонія, були запрошені священики, місцеві жителі, представники українського консульства у Мюнхені. Українська громада зустрічала гостей хлібом-сіллю на вишиваному рушнику. Збір від концерту був 2,094 евро.

Про концерт на допомогу церкві прочитала у газеті „Свобода" Ірена Щерба з Філядельфії, яка з своїми батьками перебувала в післявоєнні роки в таборі для інтернованих українців в Інґольштадті. Вона стала збиратися в дорогу до далекої Баварії вперше після свого виїзду до США у 1953 році. І. Щерба відвідала всі місця свого таборового дитинства, де у старих мурованих бункерах фортеці був великий табір, в якому мешкало понад 5,000 українців.

Родина Щербів опинилася в Німеччині під час війни в 1942 році. Батько був інженером, але сім'я в США трудилася на курячій фармі, щоб стати на ноги. І. Щерба була дуже рада, що фортечні будови добре збереглися і гарно відреставровані. Тепер тут знаходяться міський музей і архів міста. На зустрічі в музеї І. Щербі подарували книгу Тобіаса Шонауера „Примусова праця в Інґольштадті під час Другої світової війни", в якій зокрема розповідається про українців.

Ірена показала, де стояло її ліжко. Зараз тут художня майстерня. Далі було відвідання міського кладовища, де поховано багато українців.

Завдячуючи І. Щербі, у місті дізналися, що світлі образи в техніці пастелі в церкві намалював син священика Якова Кіндзерявого-Пастухова – Сергій Кіндзерявий- Пастухів, який також згодом став у США священиком.

А сторінку з газети „Свобода" І. Щерба взяла з собою в далеку подорож і передала на збереження О. Кратові з словами: „Якби не ця газета, не Ваше повідомлення в ній, то до Інґольштадту навряд чи потрапила б!".

У Букарешті українці читають „Свободу" завдяки передплаті, яку подарував їм Віктор Шміґельський.

Ярослава-Орися Колотило,
старший радник
Міністерства культури Румунії,
Букарешт

Дарунок від Сестрицтва св. Ольги

На адресу Миргородської діяспорної бібліотеки ім. Галини Король від Сестрицтва св. Ольги з Вашінґтону надійшов пакунок з книгами, які стануть цінним надбанням фонду книгозбірні. Ми висловлюємо щиру вдячність за цей чудовий дар Олі Матулі з Сестрицтва.

Серед присланої літератури – відома праця Павла Штепи „Московство", ілюстрована „Енеїда" Івана Котляревського, кілька видань з історії української культури, і серед них, книга Івана Тиктора „Історія української культури". Безперечним надбанням бібліотеки стануть альманахи Українського Народного Союзу. Зростає книжково-журнальний фонд бібліотеки, проте є й відчутні жалі – ми втратили передплату на найстаріший у світі український часопис „Свобода".

Просимо надсилати нам духовну спадщину закордонного українства – Україна гостро потребує правдивого слова про переписану колонізаторами історію, культуру, літературу, мистецтво. Наша адреса: вул. Ведмедівка, 55, Миргород, Полтавська область, 37600 Ukraine. Електронна адреса: sag52@ ukr.net.

Анатолій Сазанський,
Миргород, Полтавська область

Гинули у каторжній праці

Хочу звернути увагу на комерційне оголошення, яке подають англійською мовою від початку січня на телеканалі „Евронюз". Реклама стосується копалень Сибіру в Росії, зокрема Норильська. Говориться про надзвичайний розвиток міста, багатство копалин. А все це завдяки зусиллям ще з давніх 1924-их років і пізніших десятиліть тяжкої праці багатьох людей Росії.

Проте немає й слова згадки про тих українців, що їхніми кістками вимощували дорогу того „російського" успіху! Та інакше й бути не могло, бо треба було б згадати про табори і мільйонні жертви, яких зазнала Україна.

Мене вразили ті оголошення. Невже світ прийме це за добру монету, за подвижний змаг російського народу, забуваючи про мільйони жертв, їхню каторжну працю? А повстання в Норильську? Невже ніхто не слідкує за тими вістками? 4 лютого я знову побачила ці вісті на тому ж телеканалі.

Марія Сахрин,
Торонто

Огляд пошти – слово пам'яті

Велика сила людської пам'яті озивається у багатьох листах до редакції спробами у віршованій формі висловити свої почуття. Любов Василів-Базюк з Торонто у вірші „Тарасові Шевченкові" пише: „Два століття проминає, а поет з нами, вічно буде жити та народ зі сну будити". Вона також обіцяє поетові: „Поки наш народ живе, „Заповіт" не згине, наша держава, мова, пісня та культура між европейцями засяє та не пропаде!".

З нагоди 10-річчя відходу Анни Стецько-Ґеньсор її дочка Люба Ґеньсор-Стадницька з Честеру, Ню-Йорк, написала вірш „Мамині руки", у якому стверджує: „Мамині руки, як мамине серце, разом в життя нас провадили перше. Мамині руки – святі в родині, мамині руки цілуємо нині". До вірша його авторка додала світлину мами, зроблену у день її 75-річчя.

Теплий спомин про свого приятеля св. п. Мирослава Кальбу, який упокоївся 21 січня у Дітройті, написав д-р Володимир Король з Нортпорту, Фльорида. Вони разом служили в Дружинах українських націоналістів (ДУН), з яких були зформовані леґіони „Ролянд" і „Нахтіґаль". Після війни колишні вояки зустрілися в Німеччині, потім виїхали до США. В. Король пише: „Мірко був небуденною людиною. В Америці він видав сім книжок про ДУН і описав життя борців за волю України. Він брав активну участь в громадському житті – не було жодної імпрези чи доповіді без його участи". Автор листа висловив глибоке співчуття своє і дружини Галини дружині М. Кальби – Марійці, їхній дочці Вірі з чоловіком та усій родині.

Написав до „Свободи" листа „Соборна Україна від Сяну по Кавказ" Юрій Кравчук з Вільмінґтону, Делавер. Він повертається у пам'яті до 1918 року, коли українці колишньої імперії подали собі руки і утворили Соборну державу. Ю. Кравчук закликає залишити дітям і внукам наказ, щоб вони здобули для України втрачені землі.

Більшість українців...

(Закінчення зі стор. 1)

є одним з питань, яке розділює країну приблизно навпіл, але з іншого – можна говорити про тенденцію зростання кількости українців, які віддають перевагу інтеграції до ЕС.

Експерт пояснює це переважно двома чинниками – ротацією поколінь та зростанням кількости прихильників евроінтеграції на сході України: „Питання зовнішньої орієнтації і надалі розділяє громадян України. Але все таки починає переважати европейський напрямок. Якщо ще кілька років тому рух до Єдиного економічного простору переважав десь на 10 відс., то зараз починає переважати ЕС. По-перше, відбувається зміна поколінь, і молодь є більш орієнтованою на Европейський союз. А по-друге, на сході інтенсивно зростає кількість тих, хто підтримує европейський напрямок. Очевидно, там зростає кількість тих, хто вже побував в ЕС, і це, здебільшого, не трудові міґранти, а середня кляса, яка побачила якусь іншу перспективу", – сказала І. Бекешкіна.

Загалом, згідно з результатами опитування, за останні три роки кількість українців, які побували у західних країнах – в США, Канаді чи країнах ЕС - зросла з 14 відс. до 22 відс. *(Бі-Бі-Сі)*

Об'єдналися дві кредитівки

РОЧЕСТЕР, Ню-Йорк. – Кредитна спілка „Український дім „Дніпро" (Бафало, Ню-Йорк) об'єдналася з Українською федеральною кредитною спілкою (УФКС), щоб надати своїм 1,200 членам повний спектр фінансових послуг. Спілка в Бафало, заснована в 1962 році, налічує 8.9 млн. дол. в активах і має п'ять працівників. УФКС, заснована в 1953 році, обслуговує майже 17 тис. членів і нараховує понад 50 працівників.

За 60 років УФКС зросла до 152 млн. дол. в активах і відкрила шість філій з повним спектром фінансових послуг, розташованих в Рочестері, Олбані і Сиракузах, Ню-Йорк; Сакраменто, Каліфорнія; Бостоні, Масачусетс; і Портленді, Орегон.

Об'єднання ще більше зміцнить розвиток українських кредитних спілок. УФКС буде використовувати міцну основу, створену кредитівкою „Дніпро" в Бафало, для забезпечення найкращих фінансових послуг. Члени кредитівки в Бафало тепер мають доступ до повного спектру фінансових послуг, у тому числі 30-річну іпотеку, комерційні кредити, ширшу мережу банкоматів, а також поліпшені послуги через інтернет.

Об'єднання вступило в силу з 1 січня і буде завершене протягом найближчих трьох місяців. Адреса кредитної спілки в Бафало: Ukrainian Federal Credit Union, 562 Genesee St., Buffalo, N.Y.

Додаткова інформація є на інтернет-сторінці: www.rufcu.org/merger.php.

Працівники філії Української федеральної кредитної спілки в Бафало з керівниками УФКС (зліва): Тарас Музичко, Дороті Левчук, Тетяна Зборовська, Марія Седлярчук – керівник філії, Таня Дашкевич – головний операційний директор УФКС, Софія Кен і Олег Лебедько – головний виконавчий директор УФКС.

В пам'ять героїв Крут

Христина Вітович, Дмитро Ленчук

ЕЛЕНВІЛ, Ню-Йорк. – 2 лютого на Оселі Спілки Української Молоді (СУМ) було відзначено 95-ту річницю бою під Крутами у 1918 році. 35 членів СУМ з відділів юнацтва Осередків ім. Мирона Тарнавського (Пасейк, Ню-Джерзі) та ім. генерала-хоруного Тараса Чупринки (Ню-Йорк), вшанували пам'ять молодих героїв, які віддали своє життя на полі бою 29 січня 1918 року, обороняючи незалежність України.

Вшанування розпочалось з апелю перед пам'ятниками героям, потім відбулась церемонія покладання вінків на честь загиблих героїв Крут та оголошено хвилину мовчання в їхню пам'ять. Після співу Українського національного гимну та молитви учасники розійшлись на гутірку. Булавний Відділу юнацтва з Пасейку Дмитро Ленчук розповів про значення та хід бою під Крутами, показав відеофільм про героїв. Після гутірки старші юнаки будували ватру, а молодше юнацтво взяло участь у тереновій грі.

Після обіду під спів традиційної пісні „Сумівські вогні" запалала ватра, після чого юнаки та юначки прочитали імена героїв, які воювали під Крутами. Голова Осередку СУМ в Ню-Йорку Даня Лавро прочитала звернення Михайла Грушевського, яке він прочитав на похороні 28 героїв Крут на Аскольдовій могилі в Києві 1918 року.

В супроводі ґітари довголітнього виховника Степана Качурака, голови Крайової управи Організації оборони чотирьох свобід України, присутні віддали шану героям співом українських патріотичних пісень біля ватри. Ксенія Вітович, член рою „Цвіт папороті" з Ню-Йорку, повела всіх у пісню „СУМ – наша гордість!" (музична обробка Андрія Стасева на основі поеми Леоніда Полтави).

Після співу кожен учасник висловив побажання українському народові по всьому світі. „Я бажаю, щоб завжди була українська мова!", – сказав Максим Коген. „Я хочу, щоб був справжній український президент!", – оголосила Адріяна Кобилецька. Обоє є членами рою „Цвіт папороті" в Ню-Йорку. Найменші суменята бажали бути добрими українцями та сумівцями. Ватра завершилася піснею „Ніч вже йде!" та „пусканням іскри".

День завершився закликом адміністратора оселі А. Стасева кожного року приїжджати на оселю і вшановувати пам'ять героїв Крут.

Вшанування пам'яті героїв Крут на оселі Спілки Української Молоді в Еленвілі, Ню-Йорк. (Фото: Наталка Качурак)

„Пускання іскри" – символічне єднання сумівців. (Фото: Ірина Наугольник-Коген)

Будова музею близька до завершення

Левко Хмельковський

СОМЕРСЕТ, Ню-Джерзі. – Наталя Гончаренко, директор Українського історично-освітнього центру Ню-Джерзі, який діє при Консисторії Української Православної Церкви в США, щодня навідується на будову музею, котру плянується закінчити у 2015 році.

У великому комплексі будуть залі для виставок, конференцій і, власне, музейних експозицій для ознайомлення якнайширшої американської громадськости з Україною, її історичним розвитком, життям народу. Новобудова матиме два поверхи з великими палацовими сходами нагору.

На внутрішньому майданчику буде створено меморіял Голодомору-геноциду 1932-1933 років в Україні. Родини, які зберігають пам'ять про померлих з голоду своїх близьких, можуть за відповідні пожертви увічнити їхні імена у меморіялі.

Центр збудовано на пожертви громади. Дари та гроші надходять. На знак подяки і для заохочення жертводавців встановлено категорії – добродії-меценати, основоположники, патрони, опікуни, чемпіони, приятелі, прихильники та жертводавці. Чин кожного з них буде увічнено в написах-табличках у залях та на інших об'єктах центру.

Адреса центру: Ukrainian Historical and Educational Center of NJ, 135 Davidson Ave., Somerset, NJ 08873. Тел.: (732) 356-0090. Пожертви можна виписувати на UOC of USA Museum Fund і висилати на адресу: P. O. Box 495, South Bound Brook, NJ 08880-0495.

Директор Українського історично-освітнього центру Ню-Джерзі Наталя Гончаренко цікавиться працею електромонтажників. (Фото: Левко Хмельковський)

Шановні дописувачі!

Щоб прискорити опублікування в газеті Ваших статтей, листів та інших кореспонденцій, просимо надсилати їх до редакції електронною поштою svoboda@svoboda-news.com у форматі DOC.

Українців нагороджено медалею Королеви

ВІНІПЕҐ, Манітоба. – Президент Конґресу Українців Канади (КУК) Павло Ґрод від імені генерал-губернатора Канади вручив Ювілейну діямантову медалю Королеви Єлизавети II д-рові Орестові Цапові та Софії Качор під час спеціяльної церемонії нагородження, що відбулася 8 лютого. КУК та Провінційна рада КУК Вініпеґу організували спільне прийняття в Українському культурному та освітньому осередку, щоб відзначити визначні досягнення двох членів українсько-канадської громади.

Д-р О. Цап є професором технологічних наук і директором Імператорської нафтової академії, має докторський ступінь у професійно-технічній освіті від університету штату Огайо.

Він опублікував багато наукових робіт в різних національних і міжнародних журналах, завдяки яким брав участь у кількох науково-дослідницьких ініціятивах з Україною. Протягом багатьох років д-р О. Цап також брав активну участь у роботі Суспільної служби українців Канади на місцевому, національному та міжнародному рівнях, був відзначений за допомогу Державному університетові ім. Миколи Гоголя в Ніжині та Чернігівському державному педагогічному університетові.

С. Качор є екзекутивним директором і відповідальною за колекції Українського культурного та освітнього осередку у Вініпезі. Вона має ступінь бакалавра (з відзнакою) і маґістра слов’янських наук з університету Манітоби, активна у багатьох українських організаціях і установах, зокрема є головою Дирекції Кредитової спілки Північного Вініпеґу, членом Дирекції Канадсько-Української Фундації ім. Тараса Шевченка. С. Качор протягом багатьох років співпрацює з Пластом на місцевому, національному та міжнародному рівнях. У 2001 році вона була нагороджена Шевченківською медалею – найвищою нагородою КУК.

КУК

Доповідь демографа про українців

Ярослав Ликтей

СЕЙНТ-ПІТЕРСБУРҐ, Фльорида. – 27 січня в Українській католицькій церкві Богоявлення Господнього парох о. мітрат Іван Стевинський представив д-ра Олега Воловину з його дружиною, який виступив з доповіддю „Демографічні характеристики українців в околиці Сейнт-Пітерсбурґу, на Фльориді“. У легкій і доступній формі він передав демографічні дослідження української діяспори з центральної Фльориди. Це була вже друга його доповідь, бо першу він виголосив для українців у Норт-Порті.

На основі перепису населення від 2000 року в околиці Сейнт-Пітерсбурґу жило 4,847 українців, у тому числі 2,388 чоловіків і 2,459 жінок. Було 629 дітей віком до 17 років, молоді до 24 років – 379 осіб, віком понад 65 років – 984 особи. У 2009 році в цій околиці проживало 320 україномовних осіб.

Доповідач підкреслив, що є стримані люди, які приїздять у чужу країну, не знаючи обставин, і почуваються самотніми. Таких людей треба шукати і вітати в церквах чи громадах. Часто преса, згадуючи про етнос реґіону, перелічує всіх, крім українців, бо про них не знає.

Після доповіді відбулася дискусія. Присутні на чолі з Олею Черкас вирішили зібрати матеріяли і написати книжку про українців Сейнт-Пітерсбурґу й околиці.

Д-р О. Воловина ознайомив громаду з книжками „Ethnicity and National Identity“, яку він редаґував, другим томом „Енциклопедії української діяспори в США“ й іншими.

Чоловіки подарували квіти

ЮНІОН, Ню-Джерзі. – З нагоди Дня св. Валентина чоловіки Української євангельської церкви 17 лютого подарували жінкам та дівчатам громади квіти з найкращими побажаннями. На фото: група обдарованих з головою церковної ради Робертом Якобчуком (в центрі). (Фото: Левко Хмельковський)

Зустріч з дослідником гетьманської столиці

Учасники зустрічі в Савт-Бавнд-Бруку (зліва) директор Українського історико-освітнього центру Наталя Гончаренко, Володимир Мезенцев і колишній голова Товариства ім. св. Андрія Первозваного Михайло Герець. (Фото: Левко Хмельковський)

Левко Хмельковський

САВТ-БАВНД-БРУК, Ню-Джерзі. – 17 лютого директор Українського історико-освітнього центру при Консисторії Української Православної Церкви в США Наталя Гончаренко запросила відомого дослідника гетьманської столиці в Батурині д-ра Володимира Мезенцева, наукового працівника Канадського інституту українських студій, на зустріч з громадою у залі зібрань православної церкви-пам’ятника св. Андрія Первозваного.

Для мене зустріч з д-ром В. Мезенцевим була поверненням в молоді роки, коли мені випало розповісти читачам обласної газети „Черкаська правда“ (тепер – „Черкаський край“) про археологічні дослідження давніх міст Київської Русі, які провадила на Канівських горах Галина Мезенцева – мама канадського гостя. До розкопин на Княжій горі, де Рось впадає у Дніпро, вона залучила сина-школяра Володимира, що й визначило його професійне покликання.

Г. Мезенцева зростала у київській родині Георгія та Марії (з Василенків) Виницьких, які змалку зацікавили дочку історичним минулим України. Основи археології вона вивчала в Київському університеті, потім працювала у заповіднику „Софія Київська“, досліджувала пам’ятки Десятинної церкви та Золотоверхого Михайлівського монастиря, зруйнованих більшовиками, багато років була професором Київського та Одеського університетів, працювала в Академії Наук.

Ігор Мезенцев, батько археолога, був архітектором. Не дивно, що їхні сини, Володимир і Олексій, виросли в тісній причетності до архітектури і мистецтва. Олекса став художником-іконописцем. Володимир під час наукової експедиції на норвезькому Шпіцберґені перейшов на Захід. Пізніше він забрав до Канади маму і брата.

Г. Мезенцева досліджувала на Княжій горі місто Родень, назване на честь прадавнього бога неба Роди. Це місто спіткала така ж трагедія, як і Батурин: воно було знищене завойовниками і назавжди залишилося пусткою. А В. Мезенцев присвятив своє життя відродженню Батурина. Загалом він – археолог, знавець архітектури і мистецтва, мови і літератури. В. Мезенцев досліджував історичну топографію і розвиток міст Чернігівського і Київського князівств, церковну і палацову архітектуру Києва та Чернігова, оздоблення українського бароко, візантійські та европейські впливи на українське мистецтво.

А також він – досконалий оповідач, у чому ще раз переконалися його слухачі під час розповіді про Батурин, супроводжуваної кольоровими прозірками.

Дослідження Батурина В. Мезенцев розпочав у 2001 році, коли організував українсько-канадську археологічну експедицію, яка щоліта працює в Батурині. Діяльність археологів підтримали численні наукові установи, громадські та фінансові організації, церкви, добродійні фундації. У розкопах беруть участь відомі українські науковці та студенти. Очолюють експедицію два Володимири – Мезенцев і д-р Коваленко з Чернігівського університету.

У розповіді і на екрані постали мальовничі краєвиди Батурина у широкій долині Сейму. Серед зелених міських садів відновлено фортечні укріплення, резиденцію і скарбницю гетьмана, дерев’яну церкву.

Гетьман Дем’ян Многогрішний переніс до Батурина столицю з Чигирина. За його правління та під час гетьманства Івана Самойловича та Івана Мазепи в 1669-1708 роках в Батурині був військово-адміністративний центр України. 2 листопада 1708 року російський цар Петро I, дізнавшись про союз Івана Мазепи з шведським королем Карлом XII, послав до Батурина каральне військо на чолі з Олександром Меньшиковим, яке за три дні знищило місто і вбило до 14 тис. його мешканців.

Тривалий час береги Сейму були пусткою, аж у 1750-1764 роках гетьман України Кирило Розумовський відродив столицю в Батурині. Відтоді зберігся чарівний палац з двома великими фліґелями, який збудував у 1799-1803 роках славетний архітектор Чарлз Камерон. Це єдиний в Україні палац в стилі

(Закінчення на стор. 14)

НОВІ ВИДАННЯ

Книжка, яка відкриває Українську Америку

Олександер Гаврош

Петро Часто. „Вільне слово американської України": Видавництво TIMPANI, Ужгород, 2012, 816 стор.

Коли 15 вересня 1893 року кілька греко-католицьких священиків, що виїхали на еміґрацію разом із своїми вірниками, видали перше число „Свободи", не могли вони навіть мріяти про ту велику ролю, яку відіграє часопис у житті українців США, ставши їхнім порадником, рідною домівкою та інтелектуальною трибуною. Саме під впливом „Свободи" з невиразної етнічної маси поступово формувався зрілий і національно свідомий читач, який підтримував не тільки свої духовні потреби у рідному слові, книжці, церкві, але й чимало жертвував для допомоги „старому краєві".

„Свобода", яка від 1921 року як щоденна газета, „Свобода" була і організатором українського життя і правдивим віддзеркаленням цього життя. А враховуючи, що в Америці була відсутня цензура, то цьому історичному літописові просто нема ціни, якщо ще згадати, що дописувачами „Свободи" були такі знамениті автори, як Іван Франко, Михайло Павлик, Михайло Грушевський, Володимир Винниченко, Симон Петлюра, Дмитро Дорошенко.

Словом, книжки про таке цікаве явище, як 120-річна „Свобода", просто таки не могло не з'явитися, і нам, закарпатським журналістам, особливо приємно, що цей 800-сторінковий труд здійснив наш земляк, колишній ужгородець Петро Часто. Знаємо його як автора кількох художніх і публіцистичних книжок, але оце дослідження про „Свободу" претендує на особливе місце в житті автора. Адже він не тільки перегорнув тисячі сторінок „Свободи", але й уважно їх читав, робив закладки і виписки, щоб дати сучасному читачеві широку картину не тільки життя самого часопису, але й контексту – як американського, так і загальноукраїнського.

З книжки постає драматичне XX ст. з його лихоліттями, протистояннями і героїчною боротьбою бездержавного народу за право існування. Видання настільки багатовимірне, що його можуть читати професор і студент, політолог та історик, учитель і журналіст, читач фаховий і читач непідготовлений, бо наскрізна ідея книжки ясна і доступна – кожний знайде тут щось цікаве для себе. Сам автор вибудовує свою книжку довкола наскрізної ідеї: показати життя України і американського українства очима вільної преси Америки. Ми довідуємося і про формування та еволюцію української діяспори за цих 120 років, і про позицію уряду США з багатьох українських проблем протягом цього часу, і про найвизначніших публіцистів „Свободи" та їхні долі.

Властиво, маємо ще один підручник новітньої історії України – й то захоплюючий, живий, полеміч-

(Закінчення на стор. 16)

ДО 120-РІЧЧЯ „СВОБОДИ"

„Вільне слово..." – це про 120-річну „Свободу"

Сергій Федака

В ужгородському видавництві „TIMPANI" побачила світ одна з найбільших книжок за всю історію закарпатського книгодрукування. Це 816-сторінкова монографія Петра Часта „Вільне слово американської України" про найдавнішу в світі (в тому числі і в Україні) газету з безперервною історією – „Свободу", яка видається у США від 15 вересня 1893 року.

Автор народився 1939 року у східній Польщі, звідки у 1945-му тисячі українських родин було депортовано до СРСР. Закінчив львівський журфак, після чого працював у „Закарпатській правді" і видавництві „Карпати". Родина переїхала 1990 року до США, аби зробити доньці унікальну операцію на серці. З цієї причини і залишилися там жити, але зберегли українське громадянство, регулярно навідуються до Ужгороду.

Від 1990 року П. Часто працює у редакції „Свободи" і за цей час встиг ґрунтовно заглибитися в її минуле. 52 розділи книжки містять „пунктирну" історію газети. Багато розділів могло б вийти як окремі брошури, деякі могли б скластися навіть у цілком солідні книжки, тож рецензоване видання по суті є цілою бібліотекою.

У книзі сотні імен і тисячі цитат. Навіть фахові історики відкриють тут багато несподіваного для себе. Відчутно, що автор з різноманітних причин „наступає на горло власній пісні". В тому числі і з суто технічних: книжка розрослася до гігантських розмірів, а кінця-краю все ще не видно. Тому 52-ий розділ зветься „Незоране поле вартих уваги тем". Автор підкреслює, що всі тексти „Свободи" ледве чи вмістилися б у 300 томів. За нашими підрахунками, за 120 років вийшло майже 23 тис. чисел (на жаль, „Свобода" не має наскрізної нумерації, тож доводиться рахувати).

1996 року Центр вивчення української іміґрації Університету Міннесоти почав видавати бібліографічний покажчик „Свободи", вийшло чотири томи, де розписано всі випуски до 1918 року включно. Кінця ж подібній роботі покищо не видно. На щастя, геть усі числа газети вже оцифровано і виставлено в Інтернеті у вільний доступ (за винятком чисел поточного року, з яких показується тільки перша сторінка, решту можна дивитися по передплаті. Тож за бажання всякий дослідник у будь-якій точці світу може скласти свій список вартих уваги тем і запитань, відповіді на які містяться у гігантському Інтернет-архіві „Свободи".

П. Часто також створив ґалерію своїх попередників, подаючи нариси про 21 головного редактора, а також про журналістів останніх десятиліть. Із жалем говорить автор про те, що багато чого не вдалося висвітлити. Це, зокрема, і внутрішня редакційна кухня у різні десятиліття, яка була б максимально повчальною для сучасних українських журналістів.

Насамкінець розділ містить болісні роздуми про збереження національної культури українською діяспорою, про її перспективи. „Все ж не годиться закінчувати книжку, – зізнається автор, – ...трикрапкою". Тому й завершує скупою, але позитивною оцінкою власної газети, яка не була безпомильною, бо творили її живі люди, але вона завжди перебувала і продовжує перебувати у пошуку вічної правди.

Автор працював у рідкісному жанрі ідеологічної історії (історії ідеологій). Тому книжка читається як захоплюючий роман ідей. Водночас це і серйозне дослідження з історії української журналістики, яке стане у нагоді при викладанні спецкурсу „Преса української діяспори", що читається більш як на 30 журналістських відділеннях України, тим більше, що ніякого підручника з цього курсу покищо немає. Дана ж книжка показує, що пропонована навчальна дисципліна аж ніяк не надумана.

Писати є про що, це не тільки читабельно, а й повчально, корисно для наших сучасників. Книжка аж ніяк не ставить крапки над і (а в долі газети – і поготів), немає там і патосних знаків оклику, зате дуже багато пунктуації, котра спонукає до роздумів – тире, двокрапок і особливо знаків запитання. Останні взагалі домінують в емоційній тканині тексту, провокуючи тим змістовний діялог з зацікавленим читачем, запрошуючи до нього.

Сергій Федака – доктор історичних наук, професор Ужгородського Національного університету ім. Августина Волошина.

МИСТЕЦТВО

УКУ подаровано колекцію гуцульських ікон на склі

Іван Гречко

ЛЬВІВ. – Відомий колекціонер Іван Гречко передав для музейної експозиції Українського Католицького Університету (УКУ) перші 50 експонатів з приватної колекції покутських та гуцульських ікон на склі. 15 лютого в університеті відбулося відкриття виставки.Подаровані ікони стали першим дарунком для майбутнього музею УКУ.

Як розповів І. Гречко, його мрією було, щоб колекція була представлена цілісно і опинилася у добрих руках. Він уже багато років вів переговори з львівськими музеями та, врешті, прийняв рішення на користь УКУ. „Я з радістю віддаю зібрані ікони до музею УКУ, бо знаю, що ці експонати відкриють для багатьох нашу культуру".

В українських іконах на склі, за словами колекціонера, присутня первісна народна культура. Багато ікон були знищені або просто побиті за часів радянської окупації, тому лише завдяки захопленню І. Гречка стільки унікальних експонатів вдалося зберегти. Зараз це найбільша колекція українських ікон на склі середини XIX–початку XX ст.

І. Гречко народився 19 лютого 1929 року в Надвірній. Батько і старший брат загинули в Українській Повстанській Армії, мама і сестра були арештовані і заслані до сибірських таборів. І. Гречко переховувався і, змінивши анкетні дані, дістався у 1954 році до Львова, де вчився в Політехнічному і Лісотехнічному інститутах, спілкувався з українськими митцями. З того часу стає завзятим колекціонером творів народного мистецтва Покуття, Буковини та Гуцульщини. І. Гречко – співзасновник та член

Частина колекції Івана Гречка.

редакції підпільного самвидавного альманаху „Євшан-зілля".

У його збірці є близько 100 ікон на склі, народна різьба та скульптура, народний одяг Гуцульщини та Покуття, церковні стародруки та предмети літургійного вжитку.

І. Гречко плянує передати до музею УКУ церковні стародруки, свічники-трійці, „колядницькі" хрести, народний одяг, власні нотатки, які він робив протягом усього життя, збираючи унікальну колекцію.

Виставка стане першим кроком до створення в УКУ музею мистецьких колекцій сакрального, клясичного та сучасного мистецтва.

Прес-служба УКУ

Виставка народного мистецтва Полтавщини

Алла Маркар'ян

ПОЛТАВА. – Виставка „Народне мистецтво Полтавщини-2012" до 20-річчя обласного осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України відбулася у Полтавському художньому музеї (Галереї мистецтв) ім. Миколи Ярошенка 24 жовтня-4 листопада 2012 року.

120 учасників виставки представили 608 творів народного мистецтва. Велика заля сяяла розмаїттям барв і дивовижних форм виробів гончарства, килимарства, вишивки, різьблення по дереву, плетіння з соломи та лози, народної картини, ткацтва, традиційного одягу, декоративного розпису, витинанки, писанкарства, народної забавки, вибійки тощо.

В експозиції виставки було представлено значну кількість килимів Надії та Олександра Бабенків, Петра Шевчука, Ніни Токової, Леоніда Товстухи, Євгена та Ольги Пілюгіних, Наталії Дмитренко, Віктора Фурмана, Василя та Юлії Деркачів, Ольги Амеліної. Килимові композиції вражали буйством іноваційних форм, що перегукувалися з декором українського бароко, вишуканим, лагідним, переважно пастельної загальної тональності кольоритом.

Вишивки та обробки з використанням конопляного, лляного полотна, маркізету та батисту представили видатні майстри Григорій Гринь, Ніна Іпатій, Надія Вакуленко, Алла Кісь, Віра та Сергій Забори, Ольга Закорко, Олена Коршунова, Ганна Гойда, Лариса Пілюгіна, Людмила Акамсіна.

Чільне місце в експозиції посіли народні картини Михайла Онацька з Шишаків, Ганни Матвієнко з Котельви, полтавців Івана Новобранця, Наталії Дігтяр, Світлани Чорної, Наталії Моревої, Олени Єндрусик. Знакова палітра народної естетики зображувала обрядові сцени, народно-пісенні образи, героїку казаччини, гоголівські персонажі та чарують твори декоративного розпису.

Не залишились без уваги глядачів витяті ножицями та вирізані ножем з кольорового паперу витинанки, які представили Тетяна Ваценко та Дмитро Король.

Були на виставці мистецькі твори досвідчених гончарів, знаних в усьому світі Василя Омеляненка, Михайла Китриша, Миколи Пошивайла, Ганни Діденко та їх талановитих учнів. Їх вишукані традиційні глечики, бутилі, макітри, тарілі, кухлики, барильця, баклаги, пасківники, горнятка, миски, горщики, носатки та мала пластика чарували відмінністю художніх манер і засобами вираження, спорідненістю образотворчих пошуків.

Картина Михайла Онацька з Шишаків.

Серед творів відомих майстрів народного мистецтва на виставці експонувались 120 робіт юних гончарів, учнів спеціялізованої художньої школи-інтернату в Опішні.

Лозові вироби полтавських майстрів.

Вирізьблені з дерева у стилі Полтавського земського різьблення та в традиційному народному стилі дерев'яні іграшки, декоративні тарілі, довбанки представили Алла Маркар'ян з Полтави, В. Фурман та Євген Кулик з Гадяча. Невимушено і природньо зобразили народну дерев'яну скульптуру Володимир Маркар'ян та Володимир Філатов з Полтави.

Відродилося мистецтво писанки, мальованки, шкрябанки, крапанки, плетіння з лози та соломи, виготовлення ляльок, представлене Альоною Бєлаковою, Іриною Тітовою та Аліною Заяць. Майстри з Полтави Катерина Федоренко, Віталій Пушкар виготовили з лози кошики, скриньки, тарілі. А крісла-гойдалки з золотистої лози Віталія Суботіна та Гена-

(Закінчення на стор. 13)

Створено фільм про розстріляних кобзарів

Євген Цимбалюк

РІВНЕ. – Завершилося фільмування кінострічки „Кобзарі“ (інші робочі назви – „Поводир“, „Квіти мають очі“) кінорежисера Олеся Саніна, відомого за кінокартиною „Мамай“, номінованою 2003 року вперше від України на здобуття „Оскара“.

Минуло вже п’ять років, відколи почала втілюватися ідея про фільм, сюжет якого будується навколо трагічної в українській історії події – розстрілу у 1934 році кобзарів та лірників, котрі зібралися на з’їзд народних співців.

В основу сюжету покладено щоденник журналіста Гарета Джонса з Валії, який хотів відкрити світові правду про український Голодомор. А ще – історія американського хлопчика Пітера, який разом з батьком наприкінці 1920-их років приїхав до України.

Тата вбили, і хлопчик опинився наодинці з долею. Невдовзі він зустрічав сліпого бандуриста Івана Кочергу, разом з яким подорожував по Україні, бачив людські радості та болі. А потім американець став єдиним живим свідком подій грудня 1934 року, коли І. Кочергу разом з іншими кобзарями і лірниками стратили під Харковом.

Окрім Тараканівського форту, Івано-Долинського базальтового кар’єру в Рівненській області, фільм знімали також у Харкові, Одесі, Швайцарії, Франції, на американському континенті. Вихід фільму на екрани плянується у цьому році.

Українські кобзарі у далекому й сумнозвісному 1934 році.

Виставка народного...

(Закінчення зі стор. 12)

дія Онущенка, скульптурні композиції Валентини Соколик, дитячі іграшки Катерини Федоренко і Ігоря Пелиха несли особливий домашній затишок.

Лялька-мотанка як зображення жіночого божества вважалась оберегом дитини. Цей вид народного мистецтва набирає обертів. На сьогодні його відроджують, розвивають, примножують талановиті майстрині.

Людмила Шевчук з Решетилівки створила низку жіночих прикрас, дотримуючись найкращих зразків українського народного мистецтва, а Валентина Ануарова – єдина майстриня на Полтавщині, котра відродила, технологію пошиву старовинних жіночих головних уборів – очіпків.

Не можна не звернути увагу на вибійкові форми з дерева В. Маркар’яна для декоративного оформлення тканини.

Було ручне ткацтво Альбіни Литвиненко у вигляді геометричного орнаменту рушників Альбіни Литвиненко та плахти Раїси Коляки, ткані килими Надії Бабенко і Леоніда Товстухи.

Були представлені і майстри слова - мистецвознавці та науковці, знавці етнографії та культури.

Виставка була своєрідним підсумком розвитку народного мистецтва Полтавщини.

Алла Маркар’ян – голова Полтавського обласного осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України.

Лавреатами стали українські письменниці

КИЇВ. – Всьоме у квітні відбудеться нагородження лавреатів Мистецької премії „Глодоський скарб” за 2013 рік. Ними стали відомі українські письменниці Віра Вовк (Бразилія) та Ліда Палій (Канада).

Премія була заснованала 2007 року як ґрант від отримання Національної премії України ім. Тараса Шевченка, яку 2006 року було присуджено письменникові, головному редактору журналу „Кур’єр Кривбасу” Григорієві Гусейнову. Грошовий еквівалент своєї нагороди він поклав у банк, а відсотками з нього щороку нагороджує митців – на свій розсуд.

Назва нагороди пов’язана із подією, що сталася на початку 1960-их років в селі Глодоси на Кіровоградщині – школяр у степу під каменем знайшов майже три кілограми стародавнього золота і срібла. Ця знахідка відома у археології як „Глодоський скарб“.

За цей час лавреатами стали бандурист Тарас Компаніченко, письменники Віктор Неборак, Емма Андієвська, Кость Москалець, скрипалька Мирослава Которович, співак Андрій Бондаренко. Кожен з них одержав 15 тис. грн. Крім того, щоразу лавреат їздив у знакові місця в Україні, зокрема на батьківщину Лесі Українки, Євгена Маланюка, Миколи Вінграновського, Василя Симоненка, в Острозьку академію.

Цього року передбачається поїздка на Вінниччину. *(„Українська літературна газета“)*

Про свободу

(Закінчення зі стор. 1)

Українців на певний час може об'єднати шляхетна ідея, прекрасна мета, велика боротьба. Заради цього багато хто спроможний віддавати останнє, йти до в'язниці, ризикувати здоров'ям, жертвувати життям. Натомість речі не менш важливі, але зовні більш буденні, марудні, не в змозі пробудити таку ж пристрасть, такий же запал, таку ж схильність до жертовности. Ми здатні боротися за чітко окреслену героїчну мету, але нам не властиво налаштувати себе на копітку, щоденну спільну працю.

Наведу приклад з власного досвіду: дуже легко розбудовувати парафію, особливо коли зводиться храм Божий. Тією справою опікується ціла громада, кожна людина щиро намагається бути дотичною до здійснення мети. Та коли храм збудовано, то стимул зникає. Нащо зайво турбуватися, як воно вже постало? Але ж життя парафії не припиняється відтоді, як храм Божий зведено. Воно, власне, тільки починається.

Який зв'язок я вбачаю між спільною працею та свободою? Дуже простий. Свобода не є сама в собі цінністю. Свобода – це змога бути людиною. Свобода – це лишень право творити добро. Свобода не в тому, щоб робити, що заманеться. Свобода – то можливість служити людям. Чим більше людей усвідомлять таку свободу як природну потребу, тим більше добра вони здатні спільно створити одне для одного, а отже, для цілої країни. Свобода є умовою, вона не є ціллю. Держава може почуватися вільною лише тоді, коли вона спирається на людей, які почуваються справді вільними. Водночас тільки у вільній державі народ може почуватися свобідним. Ми спільно повинні збудувати державу, де вільна людина має бути на першому місці. Повна свобода цілої України має складатися з частинок свободи кожного з нас.

Якби мене запитали, що означає бути свобідним, я б не відповів одразу, хоча вважаю себе вільною людиною. Але ж не почуваюся захищеним. Бо живу в країні, де завтра мене можуть заарештувати. Або влаштувати мені дорожньо-транспортну пригоду, буцімто випадкову. Раптом хтось на високих щаблях влади подумає, що нижчепідписаний заважає владі, що він говорить дурниці, що псує людей? Раптом хтось вирішить, що варто такої людини позбутися? Бути вільним і наражатися через те на небезпеку – доказ того, що живеш у країні, яка не є вільною.

Справжні велети духу спроможні бути вільними і в невільній державі. Василь Стус навіть за ґратами лишався вільною людиною, саме тому його смерть у неволі перетворилася на безсмертне утвердження справжньої свободи. Власне, наявність таких людей дозволяла вважати наш народ волелюбним. Але брак таких людей не давав змоги цілому народові стати вільним. Ми справедливо пишаємося часами козацької держави, але надто ідеалізуємо той період, який не був аж таким беззастережно світлим. Невільники-кріпаки ставали вільними козаками, втікаючи до свободи. Але вони її не втримали.

Ми час від часу отримували можливість ствердити свою незалежність, але завжди цю можливість марнували. Напевно, не варто виправдовувати хиби тільки зовнішніми чинниками та несприятливими обставинами. Якби весь народ був справді волелюбним, то чому він не підтримав вільного духом Івана Мазепу? Хіба в Україні не знаходився свій Кочубей? Не варто боятися ставити неприємні запитання, не слід боятися шукати відповіді на них. Подібна властивість є ознакою вільної людини.

Наш шлях до свободи виявився довшим, аніж мріялося декому, на те воля Господня. Зрештою, кожна зупинка на тому шляху – це Божа підказка, варто тільки навчитися тими підказками керуватися. Господь завжди випробовує тих, кого любить.

Знову пошлюся на поширену думку – мовляв, українцям не властивий природний потяг до демократії. Буцім ми ладні підкорюватися комусь, хто спроможний обдарувати нас добром, здатний зробити за нас нашу спільну роботу. Чи направду це так?

Вочевидь, фахову відповідь на це запитання мають дати знавці – соціологи, історики, філософи. Та в Україні, певно, існує потяг до твердої руки, до мудрого диктатора. Одвіку ми прагнули доброго князя, гетьмана чи президента, який узяв би на себе тягар всеохопної опіки, який робив би добро для нас за нас. Нам легше, коли знаходиться вправний провідник, що вміє зорганізувати, розв'язати, настановити, навернути. Це з одного боку. З іншого – ми мріємо про ідеального очільника, тому далеко не кожен, хто на подібну місію претендує, нас цілковито влаштовує. Суперечливість людської природи: ми не користаємося правом розв'язувати проблеми власноруч, але, зазвичай, відмовляємо в цьому праві іншому, допоки його зверхність достеменно не доведена. Що це, як не наочний вияв внутрішньої несвободи?

Зрозуміла симпатія певної частини суспільства до опозиції: той, що при владі, не впорався, він не гідний, то, може, його наступник впорається із завданням? Світ Божий не є чорнобілим. Не всі, хто при владі, – чорти, але, й не всі, хто в опозиції, – янголи. Особисто я не бачу нині суттєвої різниці між ними. Опозиція покищо виглядає надто слабкою, аби відчувати до неї довіру. Є серед опозиціонерів достойні люди, але, на жаль, їх одиниці. Часто чуємо закид, що люди при владі – злодії. Здавалося б, що так. Але кожен має поставити собі запитання, а що він зробив, аби влада була іншою, а країна була вільною. В усіх сенсах того слова: вільною від злодіїв, від бідности, від упереджень, від острахів, від легкодухости.

Ми стоїмо перед поважною проблемою. Мусимо зупинитися і добре подумати, що нам робити, окрім як нарікати. Позбувшись чинної влади, Україна не стане вільнішою.

Навіть мудрішим з провідників складно встояти перед спокусою всевладдя. Пастир може перетворитися на фарисея, коли паства німа. Властолюбець не буде виховувати свободолюбних людей. Він мудрий і досвідчений, він воліє думати за всіх. Він є початок і кінець усього. Він може щиро втішатися тим, що він для них робить. Він може зажадати від людей вдячности, аби йому співали славу, а може робити свою справу безкорисливо. Але в кожному разі він, свідомо чи несвідомо, спокушає людей, позбавляючи їх віри у власні сили. А зневірені люди не в змозі побудувати вільну державу. Мусимо сходитися, аби разом думати, як будувати країну, яку ми хочемо. А не покладатися на когось, хто її буцімто збудує за нас. Не збудує.

Влада боїться свободи в серцях набагато більше, ніж голодного бунту. Бо голодного можна купити, а вільного – тільки вбити.

Невже потрібен тільки батіг? Чому задля згуртування необхідний або спільний ворог, або батіг провідника? Нам іще належить навчитися співпрацювати без примусу. Інколи свобода народжується як відсіч примусові, але побудувати свободу під примусом не можна.

Поважний дисидентський рух був відважною боротьбою „проти". Люди любили Україну, терпіли за неї, змагалися за неї. Та що сталося, коли після повалення Радянського Союзу до влади прийшли люди, що потерпіли від радянського режиму? Сталася справжня людська трагедія. Багато хто з тих людей, направду гідних пошани за свою боротьбу, не витримав випробування. Одні не витримали випробування працею, спричинивши своїми діями великий хаос. Інші не витримали випробування владою і почали наслідувати своїх переслідувачів, заходилися будувати собі палаци, захопилася різноманітними вигодами. Люди, зіпсовані школою радянського життя, здебільшого поранені духовно. То гірка правда.

Ми не маємо усталеної традиції любови до свободи, тож мусимо її творити разом просто зараз. Треба усвідомити: нам іще тільки належить збудувати справжню, вільну Україну, підмурком якої слугуватимуть внутрішня свобода кожного та повага до свободи кожного. Свобода нам потрібна для того, аби ми нарешті стали собою. Не тими, ким є нині, а ким покликані бути.

Це колосальний виклик. З Божою поміччю маємо впоратися з тим. В Україні є досить людей, що не тільки почуваються вільними а й усвідомлюють необхідність побудови вільної країни. Треба лише переступити через власні лінощі, острахи, легкодухість. Треба йти до людей, передовсім, до молоді, зацікавлювати свободою, пояснювати її переваги, переконувати не боятися свободи. Цьому, безумовно, мають зарадити Церква, школа та науковці. Я вважаю, що всі ми, кому не байдуже майбуття України, покликані розпочати велику кампанію, провідниками якої слугуватимуть люди, що мають достатній суспільний авторитет. Мають бути взірці – ті, хто здатен власним життям довести, що таке бути вільним.

Нехай цих людей буде стільки, скільки є. Нехай сотня, нехай навіть менше. Треба робити це просто зараз. Завтра буде більше. Не варто чекати доброї нагоди, ліпших обставин. Якщо шукати привід для зволікань, то кращі часи не настануть ніколи.

Не слід складати розлогі пляни, як хутко змінити одразу всю Україну. Слід змінювати людей, повсякденно й наполегливо. Власним прикладом, переконливим словом. Не треба лякатися, що це триватиме довго. То політики обіцяють облагодіяти всіх і негайно. А от пастир Божий дорожить кожною спасенною душею. Ми не змагаємося за мільйони, ми боремося за кожну душу. Кожний, хто ще вчора не думав про те, нащо йому свобода, але замислився над тим сьогодні, є кроком до великої перемоги.

Не погоджуюся з тим, що нинішня молодь уже незворотно зіпсована байдужістю, інертністю, індивідуалізмом, що їх отримала в спадок від попередніх поколінь. Молодь поранена, але вона жива. Вона втомилася від штучного, облудного, несправжнього, їй бракує щирого й правдивого. Якщо знайдеться достатня кількість людей, чия віра в свободу виявиться справжньою і твердою, – віра ця неодмінно знайде відклик у серцях багатьох із тих, кому розбудовувати Україну майбутнього.

Зустріч з дослідником...

(Закінчення зі стор. 9)

клясицизму.

Сучасні розкопи зосередилися на Гончарівці, віддаленій від фортеці на два кілометри. Тут Іван Мазепа зробив свою головну резиденцію з триповерховим цегляним палацом. З її решток походять головні знахідки археологів.

Дослідження В. Мезенцева засвідчили, що І. Мазепа добре знав европейську культуру свого часу і минулих років, намагався будувати свою резиденцію за найкращими европейськими зразками.

Барельєфи та ікони відтворювали скульптури найвідоміших майстрів, візерунки на уламках коштовних келихів були тотожні виробам з богемського скла, що збереглися в Чехії та Німеччині. Архітектурні деталі співпадали з подібними прикрасами славетних палаців Заходу. Це не було меншовартісним самоприниженим наслідуванням чужих набутків, а сміливим поєднанням з українською культурою найкращих досягнень цивілізованого світу.

У доповіді було приділено значну увагу дослідженням батуринської різні, влаштованої російським вояцтвом. Присутні побачили прозірки, на яких антропологи Юрій Долженко та Маргарита Гарига довели насильницьку загибель близько охоплених вивченням мешканців міста. Вражали домовини, які дослідники заповнили кістками нещасних жінок та дітей. Щороку 2 листопада їхню пам'ять вшановують Днем батуринської трагедії.

Цікаво було побачити сучасні пам'ятники Батурина, особливо монумент „Сейм – річка нашої долі, сліз і крові", який утворили постаті сивого козака і трьох скорботних українок, а також пам'ятник жертвам, розсічений на три частини немовби ударом катівської сокири.

Відтворення Батурина активно тривало за президентства Віктора Ющенка. Урядування Віктора Януковича принесло зміни на гірше. Склад експедиції і обсяг робіт скорочено наполовину. Публікації про знахідки археологів неохоче висвітлює українська преса.

Причина зрозуміла – Москва не воліє нагадування про колишній злочин Росії проти мирного населення українського міста, а її прихильники у Києві слухняні до волі Кремля. Але дослідники не втрачають надії на підтримку закордонного українства і чекають на пожертви, які можна надсилати з позначкою CIUS Baturyn Project на адресу: CIUS, 430 Pembina Hall, University of Alberta, Edmonton, AB, Canada T6G 2H8. Адреса д-ра В. Мезенцева: Volodymyr Mezentsev, 100 High Park Ave., Apt. 808, Toronto, ON, Canada M6P 2S2.

Альманах Пласту – скарб історії

Раїса Охрімчук

Лежить на моєму столі „Альманах 100-ліття Пласту: до 100-ліття українського скавтінгу, 1911/1912-2011/2012“. Видання Головної Пластової Булави, 2012 рік, Ню-Йорк-Торонто-Львів. Його підготували Ярослава Парахоняк-Рубель, Богданна Блаженко-Титла, Юрій Леськів.

Альманах можна було б назвати книгою лицарів. Гортаючи сторінка за сторінкою, читач може відчути реальну присутність „лицарського кола“ людей, які впродовж століття творили організацію. Структура альманаху видається дуже вдалою. Вже у назві головних розділів і їх послідовності постає історія Пласту. Наповнення розділів статтями, спогадами, світлинами настільки насичене, що він виглядає наче альбом-мозаїка (мистецьки виконаний набір світлин і коротких текстів) і не має достатньої тяглості. Перше враження, однак, помилкове: тексти і світлини живої історії складено так, що їх, немов дороге намисто, нанизано на міцну нитку – ідейні засади розвитку Пласту.

А редактор, що працював з текстами, зумів зберегти і чар особистісних стилів авторів і, разом з тим, достатньою мірою уніфікувати тексти для їх об’єднання й цілісності альманаху. Картинка до картинки, слово до слова і все складається у великий екран, на якому можна бачити документальний фільм про 100-літній шлях Пласту, про Велику гру, що її мало як життя кілька поколінь українських патріотів. У цю Гру воно було втягнене силою не лише власного вибору, однак, саме власною силою здобуло виграш.

Перший розділ „Пласт – мистецтво життя“ відкривається словами д-ра Олександра Тисовського, що означують пластову систему як мистецтво життя: „Пласт у значінню міжнародного скавтінгу є ділом зрілих, поважних людей. Се не сама забава для забави, не сам спорт, не сама руханка, не військо і не школа. Се в розумну систему уложене і молоді здорових народів зрозуміло подане до виконування мистецтво життя“.

Чудова ідея – подати Пластовий гимн, Присягу й обіт, пластову відзнаку й інші засадові для організації атрибути від їх творців. Не описати відсторонено як об’єктивно вже існуючий факт, з позиції „тепер“, а мов би взяти читача за руку та повести в історичну мандрівку, на стежинах якої можна пізнавати, як вони витворювалися – в чому була впевненість і в чому сумнів, що вдавалось відразу і що приходило з важкою тривалою працею.

О. Тисовський, Мирон Федусевич, Олександер Ярославенко, Володимир Комаринський „говорять“, розповідають про пройдений шлях у Пласті, згадують про події, коли вони ще не були авторитетними вчителями молоді, а емоційно нестримними чи наївними молодими людьми, вводять читача у ті проблеми, що поставали перед ними, відкрито демонструють не лише безпомилковість прийнятих рішень, але й сумніви, а то й розгубленість у пошуках, показують як правильність знайденого варіянту рішення підтверджувалася (чи не підтверджувалася) часом. І, уявіть лишень, що все це відбувалось тоді, коли вони, може, й самі ще не знали сповна, що творять справу величезного історичного маштабу! Такими ж відверто щирими (як це можуть, зазвичай, бути лише сильні люди) постають у своїх спогадах-розповідях багато вже немолодих авторів статей альманаха.

В альманаху послідовно окреслено ідеологічні позиції, принципи пластового життя, становлення провідництва. Непогано було б, щоб цей альманах став документом-фундаментом для серйозних аналітичних статтей з актуальних проблем розвитку Пласту в Україні та діяспорі.

Альманах відобразив постійний рух, невтомну самотворчість Пласту. Я пригадую Ювілейну Міжкарйову Пластову Зустріч в Україні 2002 року, коли шатра юнацтва розкинулись на полі поблизу замку Свірж, а новацтво розташувалось в приміщеннях табору для дітей з малозабезпечених чи соціально неблагополучних сімей. Вони дуже відрізнялися від пластунів-новаків: цілими днями нудилися від бездіяльности, мали строкатий одяг та макіяж, який дивно було бачити у малих ще дівчаток. Перші дні ці діти зверхньо, як господарі табору, спостерігали, як з веселим щебетом вибігали новаки з своїх спалень, швидко організовувались на ранкову руханку чи теренову гру, співаючи при цьому, чи маршуючи з смішним речитативом…

За кілька днів спостерігачі перестали виявляти зверхність, виглядали зацікавленими. А далі й самі ставали в стрій позаду новаків і весело вигукували їхні гасла чи речитативи. Проте, найбільш вразило мене те, як ці діти змінились, стали відкритими й веселими, як це і має бути у дитинстві, а від макіяжу і „понтового“ одягу не зосталось і сліду. Оце і було щире прагнення дітей грати у Велику гру.

Повернення Пласту в Україну, попри всю історичну важливість цієї події, неминуче ставить організацію перед новими викликами – позначаються протистояння Пласту та деяких інших організацій скавтського типу, протиріччя на поприщі мови та релігії, відсутність навичок працювати поза межами організації, нестача кваліфікованих виховників, проникнення в середовище організації соціальних хвороб суспільства – корупції, кар’єризму і кумівства, хабарництва, нескромности й зарозумілости, „чорного“ провідництва. Фінансова залежність Пласту в Україні, його вразливість до впливу політичних партій та маніпулятивних технологій влади є новими проблемами організації.

Ці та подібні загрози розбудови Пласту в Україні посилюють значення альманаху як безцінного дару старшого покоління, яке вже розв’язувало не менш складні проблеми у розвитку організації, своїм менш досвідченим вихованцям.

Ця книга, що насичена багатим фактичним матеріялом, сповнена духом пластового середовища і його ідеологією, є, водночас, сумна (багато з тих, хто творив Пласт, вже за обрієм життя), тривожна (чи ж не обіврветься нитка діяльності Пласту в майбутньому) і радісна (як би не склалось усе надалі, все ж Пласт був, збувся у духовний культурі свідомого українства і це найголовніший пластовий скарб). Українці уже володіють цим скарбом. А як його здобували – це вже історія.

Філядельфія

Раїса Охримчук – доцент Київського Національного університету ім. Т. Г. Шевченка.

Родиною відзначили 90-ліття Івана Ґенсьора

Люба Ґенсьор-Садницька

ЮНІОН, Ню-Джерзі. – 28 серпня 2012 року Іванові Ґенсьорові виповнилося 90 років. Від 29 вересня до 6 жовтня тривала зустріч його родини, присвячена цій події. Приїхали дочки Оля і Оксана Ґенсьори з Гюстону, Тексас, внук Джесі з Вашінґтону та внучка Іванна Францескіні з Лос-Анджелесу, дочка Леся і внук Осип Лебедовичі з Юніону, Ню-Джерзі, дочка Люба і її чоловік Осип Садницький з Честеру, Ню-Йорк, гості Дейвид д'Амато з Верони, Ню-Джерзі, та Бені Санчес з Гюстону.

Разом відвідали зоопарк в Ню-Йорку, особливо гарний осінньої пори. Усі були одягнені у сорочки з написом „Іван Ґенсьор, 90 років. Слава героям", які намалював внук Джесі. Відвідувачі зоопарку бачили ці сорочки і вітали ювіляра.

Свято продовжили у ресторані, де поставили порожнє крісло, теж з сорочкою, в пам'ять покійної дружини ювіляра – Анни Ґенсьор. Дочки Оля та Оксана подарували батькові історію родини Ґенсьорів, яку вони написали до свята.

І. Ґенсьор народився в родині Яшка та Анни Ґенсьорів у селі Денисів на Тернопільщині. Мав сестер Янку та Ольгу. Батько хворів, тому син господарював з мамою.

Під час Другої світової війни став вояком у Дивізії „Галичина", був полоненим в Італії та Англії. У таборі в Інґельштадті зустрів Анну Стецько. Одружилися вони вже у Бостоні, звідки переїхали до Нюарку, Ню-Джерзі. Виховали в українських традиціях чотири дочки – Любу, Лесю, Олю та Оксану. Діти вчилися у Школі українознавства при церкві св. Івана Хрестителя, де тато був головою батьківського комітету, належали до Спілки Української Молоді.

І. Ґенсьор знову відвідав Україну у 1991 році з дружиною, дітьми та внуками за два тижні перед проголошенням її незалежности. Він постійно допомагав родині в Україні. Завжди тішиться внуками Осипом, Джесі, Іванкою та Богданкою.

Під час прогулянки 30 вересня 2012 року в зоопарку сидить Іван Ґенсьор (в першому ряді зліва): внучка Іванка і внук Джесі Францескіні, дочки Оля, Леся та Оксана, (позаду зліва): Бені Санчес, Дейвид д'Амато, внук Осип Лебедович.

Книжка, яка...

(Закінчення зі стор. 11)

ний, пульсуючий. Адже він містить надзвичайно цінні, найхарактерніші уривки з текстів різних авторів про велике коло найгостріших проблем. Тому „Вільне слово американської України" важко означити якимось чітким жанром. Бо це й не суха монографія, і не хрестоматія, і не популярна історія. Це все разом круто замішане, але надзвичайно смачне і поживне.

Наприклад, розділ про Карпатську Україну може бути надрукований сам по собі в літературному чи історичному журналі. Зрештою, всю книжку можна так розтягнути на шматки і опублікувати у дотичних до теми виданнях.

Автор також показав нам, яким безцінним може бути архів газети. До чести українців Америки, всі числа „Свободи" (а їх, за підрахунками проф. Сергія Федаки, понад 20 тис. чисел) оцифровано і викладено в інтернеті. Це ще один унікальний проєкт всеукраїнського значення, бо про подібні речі з газетами України покищо нічого не чути. Так само безцінним є доступ через інтернет до архіву англомовного видання Українського Народного Союзу – „The Ukrainian Weekly".

Я мав добру нагоду бачити, як захоплено сприймали книжку „Вільне слово американської України" під час презентації в Київському інституті журналістики.

Ужгород, Закарпатська область

Друкар українських...

(Закінчення зі стор. 6)

Кузьма був хресним батьком сина Драгоманових і часто гуляв з ним. На дозвіллі любив пити пиво у барі Ландольта і пив багато, але не бував п'яний. „Кацапи – п'яниці, пити не вміють: вип'є ледь-ледь і вже дуріє", – пояснював Кузьма.

Коли Драгоманови виїхали до Софії, Кузьма оселився в друкарні з Петром Дашкевичем, колишнім студентом Київської духовної академії, який був засланий до Сибіру, але втік звідти. Жили скромно. З України Кузьмі посилали сало, яке він дуже любив, іноді – ковбасу. За вікном друкарні у кошичку жили два горобці, яких Кузьма знайшов на вулиці і вигодував.

В друкарні завжди було багато людей, ніби в клюбі. Для них Кузьма у великому казані варив на кілька днів борщ. Також у нього завжди позичали грошей, обліку яких Кузьма не мав. Монети були складені стовпчиками у шафі. Коли хто просив грошей, Кузьма казав: „Візьми у шафі". При поверненні боргу нагадував: „Поклади до шафи, але не сплутай". Коли ж грошей на позичку не було, Кузьма пояснював: „Де ж я візьму? Як немає, то немає". Про себе він говорив: „Живу, хліб жую і в тебе не прошу".

Друкарню Кузьма тримав у порядку і видав понад 100 книжок. Французької мови він не вивчив, але приятелював з місцевими людьми, які приходили до нього за порадами. Ніхто не знає, що він міг порадити, не знаючи мови, але люди були задоволені і приносили йому кошики рижків з лісу. Цих грибів швайцарці не їли, а Кузьма любив. Гриби він солив, маринував і вчив женевців „їсти їх після горілки".

Перед Першою світовою війною Кузьма одружився з українкою, яка народила йому сина. Мрією Кузьми було побувати в Україні, на Чернечій горі. Приятелі зібрали грошей на подорож, але захворіла дружина Кузьми, від грошей він відмовився, а невдовзі сам захворів на рака.

В лікарні Кузьма зажадав, щоб лікарі сказали йому, чи є надія на одужання, бо в разі смертельної недуги він повинен мати час на полагодження своїх справ. До нього прийшов син і вислухав батькові настанови. Потім Кузьма сказав синові: „Тепер йди". Він обернувся до стіни і вже ні з ким не спілкувався до останньої хвилини. „Так помер на чужині цей рідкісної душі чоловік, який глибоко любив свою батьківщину", – закінчує розповідь О. Гольштейн.

ПОДОРОЖІ

Монастир Різдва Пресвятої Богородиці в Пересопниці

Володимир Рожко

Містечко Пересопниця належить до давніх літописних поселень Волині на правому березі річки Стубли, за 10 кілометрів південніше Клеваня. За словами місцевих старожилів, назва походить від слова „пересувна" дорога, яка в княжі часи пролягала з Дорогобужа через Стублу до Володимира.

Предавні земляні вали тягнуться на багато кілометрів, частина їх уже знесена, одначе ті, що залишилися, дивують своєю середньовічною величчю і неприступністю. За переказами, на земляних пагорбах, неподалік насипних валів, стояв намет хана Батия, який оглядав з них перлину Пригориння – Пересопницю, котра мала зникнути у вогні.

Сучасне село Пересопниця від минулої своєї слави залишило хіба-що перекази. В „Літописі руському" за 1149 рік є таке повідомлення: „…і прийшла Ізяславу вість, що Юрій прибув до брата свого Вячеслава в Пересопницю". У цьому літописі Пересопниця згадується 22 рази як предмет міжкнязівських війн і непорозумінь.

Після довгих колотнеч з'їхалися врешті князі в 1150 році до Пересопниці і цілували хреста на знак замирення. Лише на початку XIII ст. за князя Мстислава Німого, запанував спокій в Пересопницькому князівстві. Князь Мстислав, прозваний в народі „муж сили надзвичайної", повернувшись з страшної січі на річці Калка, заснував у Пересопниці монастир Різдва Пресвятої Богородиці, укріпив місто новими оборонними земляними валами з кам'яними мурами і вежами, обвів ще глибшими і ширшими ровами перед ними.

Татарська орда під проводом хана Батия 1240 року знищила майже всі волинські міста, в тому числі і Пересопницю.

Городище старого княжого граду займає тепер близько чотирьох гектарів. Вали і рови, як і його поверхня, розорані під посіви, забудовані селянськими хатами. Городище та його околиці багаті на археологічні знахідки: керамічний матеріял, вироби з заліза, скла, бронзи, кості, рогу.

Нині Пересопниця належить до типових волинських майже занедбаних сіл Волині.

Монастир Різдва Пресвятої Богородиці в Пересопниці заснований, наймовірніше, князем Мстиславом і подарований польським королем князеві Федорові Чорторийському, про що свідчить грамота 1505 року.

В помонгольський період перше писемне повідомлення про монастир в Пересопниці знаходимо під 1490 роком у вимінній записці луцького старости ігуменові святині Іларіонові.

Монастир був за невеликим потічком, який в XII-XVI ст. був набагато потужнішим: його води наповняли рови перед землянами валами, якими була, як і саме містечко, оточена з усіх сторін обитель.

На кінець XVI ст. Пересопниця і її околиці належали князеві Юрієві Чорторийському, відступникові українського православ'я. Напередодні Берестейської унії в 1595 році князь передав Пересопницькі маєтки монастиреві для утримання лікарні для бідних, а сам монастир як свою власність заложив ненадовго своїй сестрі Катерині Чорторийські-Загоровські, а потім 1596 року продав обитель своїй другій сестрі, Олені Горностай, а вона передавала доходи від маєтку на утримання святині. До монастиря належали маєтки в Чемерині, Грабові, Дядьковичах, Макотерах й інших селах.

Одначе король Сиґізмунд III не визнав продажу Пересопниці і повернув містечко з монастирем князеві Миколі Чорторийському, а той добровільно передав монастир з усіма скарбами і маєтками єзуїтам-місіонерам, які заснували свій потужний осередок в недалекому містечку Клевані.

Православний монастир був ліквідований. Від його величі залишилося велике монастирище, на якому піднімається величавий тесаний кам'яний хрест з XIII ст. Цей прадавній хрест-пам'ятник осів і похилився. Чомусь він залишається недоглянутим сиротою.

З ігуменів монастиря відомі Іларіон-Лаврентій, Григорій, Симеон Косовський, Макарій Созанський, Варсафоній, Архимандрит Никон, Никон Добрянський.

З них найбільше прославив монастир о. Григорій, який залишив по собі неперевершену пам'ятку – Пересопницьке Євангеліє.

Нині в Пересопниці є пам'ятник Пересопницькій Євангелії.

Рукописне Пересопницьке Євангеліє залишається найбільшою пам'яткою українського православного духовного життя України, Української Православної Церкви, яскравим свідком глибокої віри і духовности нашого народу, на ній в незалежній Україні складають присягу новообрані президенти вірою і правдою служити своєму народові і державі.

Луцьк

Невпинно руйнується пам'ятка історії

Євген Цимбалюк

ТАРАКАНІВ, Рівненська область. – Фортечне укріплення поблизу села визнане однією з найпотужніших фортифікаційних споруд колишньої царської Росії. У 1873 році державна казна виділила 66 млн. рублів на її зведення. Будівництво тривало до 1890 року. У 10 селах поблизу від форту суворо заборонили зводити будь-які кам'яні споруди. Усе йшло до форту. У 1901 році було зведено церкву в візантійському стилі. Зберігся вал, по якому переміщали гармати. Але у 1915 році австрійське військо без жодного пострілу зайняло фортецю.

Нині історична споруда перебуває в аварійному стані, позаростала кущами і деревами. Населення розбирає мури на будівельні матеріяли. Ось так повільно і невпинно руйнується пам'ятка історії та фортифікаційної архітектури.

Тараканівський форт з кожним роком зазнає все більшого руйнування. (Фото: Євген Цимбалюк)

3 січня 2013 року
на передодні радісних Свят Різдва Христового
відійшда з життєвого шляху (1915-2013)

св. п.

ЛЮДМИЛА ЧЕРЕШНЬОВСЬКА

з дому Білокрис,

вірна дружина славного
скульптора Михайла Черешньовського,
яка своєю посвятою створила
для нього творчий простір.

М.Черешньовського "Портрет дружини", 1950

Висловлюємо співчуття племінниці та опікунці
Роксоляні Саляк.

– Оксана Радиш з родиною

Ділимося сумною вісткою
з родиною і приятелями,
що в неділю, 20 січня 2013 року
відійшов у вічність на 90-му році життя
наш найдорожчий
Муж, Тато, Дідусь і Брат

св. п.

Юліян Чорній

нар. у 1922 році в м. Броди, Західня Україна. Колишній старшина Дивізії „Галичина", 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії. Активний член Станиці в Чікаґо.

У глибокому смутку залишилися:

дружина - Філя
дочка - Надя з мужем Гю і синами Славком і Матеєм
син - Ігор з дружиною Джейн, синами Йосифом і Степаном та донею Марією
дочка - Ганна Сенишин з сином Зеноном з дружиною Джейні та сином Зенчиком
сестра - Стефанія Бабій з сином Петром з дружиною Монікою і донею Марічкою
ближча і дальша родина в США , Канаді й Україні.

Вічна Йому пам'ять!

Ділимося сумною вісткою
з родиною і друзями
що 11 лютого 2013 року, проживши 76 років,
упокоїлася наша найдорожча Мама, Сестра, і Бабуся

св.п.

Світлана Недільська

Панахида відбулася 13 лютого 2013 року в похоронному заведенні Frech Funeral Home, Dumont, N.J.

Похоронні відправи відбулися 14 лютого 2013 року в церкві Sacred Heart, Haworth, N.J.

Тіло покійної спочило на українському цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд-Бруку, Н. Дж.

У глибокому смутку залишилися:

син - Богдан з дружиною Анною і дітьми Христиною та Михайлом
син - Андрій з дружиною Морін і дітьми Христофором, Матеєм та Лорен
брат - Володар Лиско з дружиною Мартою і родиною
шваґер - Ярослав Недільський з дружиною Ліндою
ближча і дальша родина

Замість квітів на могилу Покійної рідні просять складати пожертви на Український Католицький Університет.
W. Lysko, P.O. Box 17, Cranbury, NJ 08512.

Вічна Їй пам´ять!

Шановні читачі!

Висилаючи до „Свободи" спомини і співчуття з приводу відходу своїх близьких і друзів, не забувайте підтримувати видання тижневика пожертвами на пресовий фонд!

Редакція

Випишіть „СВОБОДУ“!

Ціни за передплату (в американських долярах):

	Рік	Півроку
Член УНСоюзу	55.00	35.00
Не член УНСоюзу	65.00	40.00

☐ Пердеплата включена ☐ Прошу надіслати мені рахунок

Прошу вислати „Свободу“ на адресу:
(Print in English)

Name: ______________________________
Address: ______________________________
City: ____________________ State: __________
Country: ____________________ Zip code: __________
Tel.: ( ) ____ ______________

☐ Я є членом УНСоюзу __________________ відділу

Телефон відділу передплати: **(973) 292-9800**, додатковий **3042**
Електронну версію можна передплатити за додаткових 5 дол.
на веб-сторінці: **www.svoboda-news.com/peredplata.htm**